

Uchwała Nr 13/2024
Rady Miasta Siemianowic Śląskich

z dnia 23 maja 2024 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich za 2023 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 609) oraz art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.)

Rada Miasta Siemianowic Śląskich
uchwała:

- § 1. Przyjąć sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich za 2023 rok, w brzmieniu załącznika do niniejszej Uchwały.
- § 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowice Śląskie.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Siemianowic
Śląskich

Adam Cebula

Załącznik do uchwały Nr 13/2024
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 23 maja 2024 r.

Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2023 roku

Siemianowice Śląskie, 2024 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	• strona 4
2. PRACOWNICY MOPS	• strona 6
3. REALIZACJA WYDATKÓW MOPS W 2023 ROKU	• strona 7
4. RODZAJE ŚWIADCZEŃ, NALEŻĄCYCH DO ZADAŃ GMINY, REALIZOWANYCH W OPARCIU O USTAWĘ O POMOCY SPOŁECZNEJ	• strona 13
5. USŁUGI SPOŁECZNE	• strona 18
5.1. Usługi opiekuńcze	• strona 18
5.2. Ośrodki wsparcia	• strona 19
5.3. Mieszkanie treningowe	• strona 19
5.4. Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci	• strona 20
5.5. Dział Reintegracji Osób Niepełnosprawnych	• strona 24
5.6. Klub Integracji Społecznej	• strona 27
6. POMOC INSTYTUCJONALNA	• strona 29
7. POWODY TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ PODOPIECZNYCH MOPS	• strona 32
8. PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE	• strona 35
8.1. Praca socjalna	• strona 35
8.2. Poradnictwo specjalistyczne	• strona 37
8.2.1. <i>Poradnictwo prawne</i>	• strona 37
8.2.2. <i>Poradnictwo psychologiczne</i>	• strona 37
9. PROJEKTY SPOŁECZNE MOPS	• strona 38
9.1. Projekt pn. „Razem z nami – wsparcie obywateli z Ukrainy z wykorzystaniem potencjału podmiotów reintegracji społecznej”	• strona 38
9.2. Projekt pn. „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – gmina Siemianowice Śląskie”	• strona 38
9.3. Program pn. „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023	• strona 40
9.4. Program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów - na rok 2023”	• strona 40
9.5. Projekt pn. „Siemianowice przeciw przemocy”	• strona 41
9.6. Programy oraz inicjatywy wspierające rodziny	• strona 42
9.6.1. <i>Program „Asystent Rodziny na rok 2023”</i>	• strona 42
9.6.2. <i>Rządowy program wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej w 2023 roku</i>	• strona 42
9.6.3. <i>Promocja Rodzicielstwa Zastępczego</i>	• strona 42
9.6.4. <i>Konkurs „Śląski Prometeusz 2023”</i>	• strona 43
9.7. Program pn. „Aktywny Samorząd”	• strona 43
9.8. Akcja pn. „Paczuszka dla Staruszka”	• strona 43
10. WYBRANE ZAGADNIENIA Z DZIAŁALNOŚCI MOPS	• strona 44

10.1. Wsparcie dla rodzin biologicznych oraz rodzinna piecza zastępcza	• strona 44
10.1.1. Postępowania administracyjne z zakresu opłat rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	• strona 44
10.1.2. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej	• strona 45
10.1.3. Asystenci rodziny	• strona 52
10.1.4. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	• strona 54
10.2. Umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej	• strona 56
10.3. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej	• strona 61
10.3.1. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	• strona 62
10.3.2. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	• strona 63
10.3.3. Pomoc na zagospodarowanie	• strona 63
10.3.4. Mieszkanie treningowe	• strona 64
10.3.5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	• strona 65
10.4. Wolontariat	• strona 66
10.5. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	• strona 66
10.5.1. Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	• strona 69
10.5.2. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (w tym dla instytucji), przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	• strona 69
10.5.3. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	• strona 69
10.5.4. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	• strona 70
10.5.5. Dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej	• strona 70
10.6. Przeciwdziałanie przemocy domowej	• strona 72
10.7. Ważne działania i przedsięwzięcia zapewniające prawidłowe funkcjonowanie MOPS	• strona 74
11. POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ	• strona 76
12. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI, FIRMAMI I INSTYTUCJAMI	• strona 80
SPIS TABEL	• strona 81
SPIS WYKRESÓW	• strona 82

1. WPROWADZENIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej zwany MOPS lub Ośrodek) jest jednostką budżetową miasta Siemianowice Śląskie powołaną uchwałą nr XV/54/90 Miejskiej Rady Narodowej w Siemianowicach Śląskich z dnia 27 lutego 1990 roku, której statut został nadany uchwałą nr 66/2011 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 26 maja 2011 r.

Przedmiotem działalności Ośrodka są zadania, które wynikają w szczególności z:

- 1) ustawy o pomocy społecznej,
- 2) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (w tym realizacja zadań finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd oraz zadań wykonywanych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności),
- 4) ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 5) ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- 6) ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 7) ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Środki na realizację zadań pomocy społecznej pochodzą z budżetu miasta, z dotacji rządowych, funduszy Unii Europejskiej oraz funduszy norweskich. Zadania dzieli się odpowiednio na zadania własne i zadania zlecone.

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW UŻYTYCH W SPRAWOZDANIU:

- MOPS/Ośrodek - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich;
- MZON - Miejski Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich;
- Placówka SD1 - Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci w Siemianowicach Śląskich;
- Placówka SD2 - Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci w Siemianowicach Śląskich;
- DN/Dział DN – Dział Reintegracji Osób Niepełnosprawnych w MOPS;

- KIS - Klub Integracji Społecznej w Siemianowicach Śląskich;
- Zespół Interdyscyplinarny – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Siemianowicach Śląskich;
- UM – Urząd Miasta Siemianowice Śląskie;
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich;
- OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich;
- DPS – Dom Pomocy Społecznej;
- PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- UE – Unia Europejska;
- EFS – Europejski Fundusz Społeczny;
- FEAD – Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa.

2. PRACOWNICY MOPS

Na dzień 31.12.2023 roku MOPS zatrudniał łącznie 146 pracowników w ramach 142,5 etatu, w tym:

- pracownicy socjalni – 34 pracowników / 34 etaty;
- asystenci rodziny – 4 pracowników / 3,75 etatu;
- koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej – 5 pracowników / 5 etatów;
- Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci – 15 pracowników / 14,25 etatu;
- MZON - 3 pracowników / 3 etaty;
- w ramach robót publicznych – 7 pracowników / 7 etatów;
- pozostałe stanowiska pracy - 78 pracowników / 75,5 etatu.

Strukturę zatrudnienia przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1. Struktura zatrudnienia pracowników MOPS na dzień 31.12.2023 r.

Lp.	Stanowisko	Liczba osób
1	Dyrekcja	3
2	Kierownicy	14
3	Zastępcy kierowników	3
4	Samodzielne stanowiska	10
5	Pracownicy socjalni	34
6	Asystenci rodziny	4
7	Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	5
8	Pracownicy merytoryczni	32
9	Wychowawcy	7
10	Pedagodzy	3
11	Psycholodzy	2
12	Asystent osoby niepełnosprawnej	1
13	Pracownicy administracyjno – biurowi	28
RAZEM		146

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

3. REALIZACJA WYDATKÓW MOPS W 2023 ROKU

W 2023 r. MOPS wydał na realizację ustawowych zadań gminy i powiatu ogółem **32.156.396,44 zł**. Źródła finansowania wydatków Ośrodka w roku 2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 2. Źródła finansowania wydatków MOPS w 2023 r.

Źródła finansowania wydatków	Kwota (w zł)
Budżet miasta	24.274.877,65
Budżet państwa	6.826.316,57
Europejski Fundusz Społeczny oraz fundusze norweskie	824.539,20
Fundusz Pomocy	102.198,89
Fundusz Pracy	128.464,13
RAZEM	32.156.396,44

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

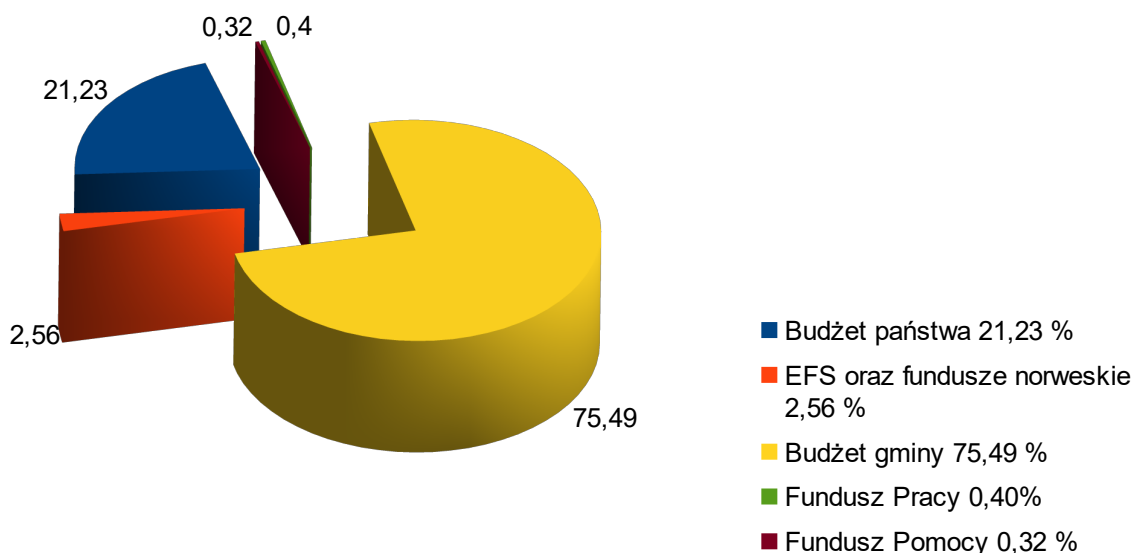
Tabela nr 3. Struktura wydatków MOPS w 2023 r.

Źródło finansowania	Kwota (w zł)	% wydatków MOPS
Budżet miasta (gminy)	24.274.877,65	75,49
w tym:		
a) zadania gminy	20.791.737,71	64,66
w tym: wkład własny do projektów	42.853,20	0,13
b) zadania powiatu	3.483.139,94	10,83
Budżet państwa	6.826.316,57	21,23
w tym:		
a) zadania gminy	6.398.362,97	19,90
b) zadania powiatu	427.953,60	1,33
Europejski Fundusz Społeczny oraz fundusze norweskie	824.539,20	2,56
Fundusz Pomocy	102.198,89	0,32
w tym:		
a) zadania gminy	98.118,89	0,31
b) zadania powiatu	4.080	0,01

Fundusz Pracy	128.464,13	0,40
Razem	32.156.396,44	100,00

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Wykres nr 1. Struktura wydatków MOPS wg źródła finansowania w 2023 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Środki finansowe z **budżetu państwa** w wysokości **6.826.316,57 zł** były wydatkowane na zadania gminy i powiatu w następujący sposób:

1) 6.398.362,97 zł na zadania gminy, z tego na:

- a) wykonanie zadań zleconych realizowanych przez gminę **244.351,67 zł**, w tym:
- 107.500,00 zł – specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - 88.852,00 zł – pokrycie kosztów związanych z wydawaniem decyzji przyznających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób nieubezpieczonych,
 - 47.999,67 zł – wypłata wynagrodzeń opiekunom prawnym za sprawowanie opieki nad osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi lub osobami niepełnoletnimi, wraz z kosztami obsługi zadania;

b) realizację zadań własnych gminy **6.154.011,30 zł**, w tym:

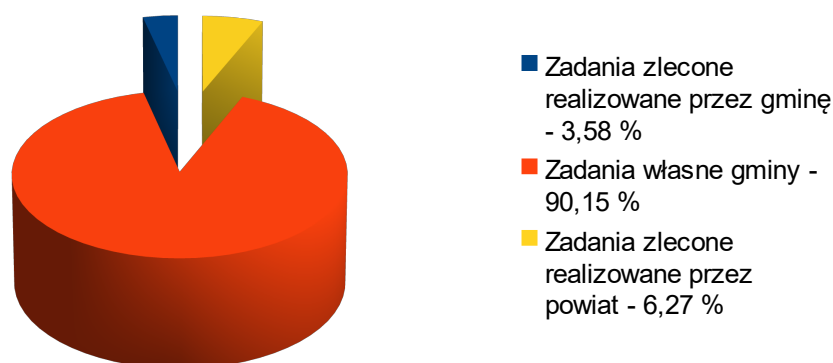
- 2.440.651,66 zł – zasiłki stałe,
- 193.444,45 zł – opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały oraz dzieci nieubezpieczone do czasu rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego,
- 1.848.281,36 zł – zasiłki okresowe,
- 856.000,00 zł – realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”,
- 32.730,83 zł – realizacja programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów - na rok 2023”,
- 782.903,00 zł - dofinansowanie do kosztów utrzymania Ośrodka;

2) 427.953,60 zł na wykonanie zadań zleconych realizowanych przez powiat, z tego na:

- 403.653,60 zł – działalność Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- 24.300,00 zł – realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Poniższy wykres przedstawia strukturę wydatkowania środków finansowych z budżetu państwa.

Wykres nr 2. Podział wydatków MOPS finansowanych z budżetu państwa w 2023 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Środki finansowe z **budgetu miasta** w wysokości **24.274.877,65 zł** były wydatkowane na zadania gminy i powiatu w następujący sposób:

1) 20.791.737,71 zł na zadania gminy, z tego:

- 1.621.940,83 zł – funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego (w tym 400.069,08 zł z funduszu przeciwalkoholowego);
- 5.473.081,65 zł - pokrycie odpłatności za pobyt mieszkańców Siemianowic Śląskich w domach pomocy społecznej;
- 2.278.786,56 zł - usługi opiekuńcze;
- 348.405,25 zł – działalność Centrum Usług Społecznych;
- 1.245.661,91 zł – zasiłki i pomoc w naturze;
- 9.781.008,31 zł – działalność ośrodka pomocy społecznej;
- 4.997,88 zł - wkład własny do projektu pn. „Razem z nami – wsparcie obywateli z Ukrainy z wykorzystaniem potencjału podmiotów reintegracji społecznej”;
- 37.855,32 zł – wkład własny do projektu pn. „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – gmina Siemianowice Śląskie”;

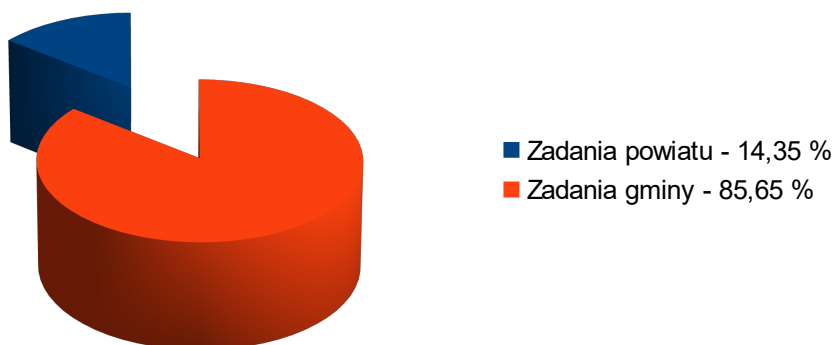
2) 3.483.139,94 zł na zadania powiatu, z tego:

- 3.077.236,18 zł - pomoc dla rodzin zastępczych, usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, osób do pomocy przy sprawowaniu prac gospodarskich i opiece nad dziećmi oraz koordynatorów, diagnozę psychologiczno-pedagogiczną kandydatów na rodziny zastępcze, szkolenia podnoszące kwalifikacje rodzin zastępczych oraz transport dzieci do pieczy zastępczej;
- 126.043,43 zł - pomoc dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz osób, o których mowa w art.88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;

- 123.401,28 zł - mieszkania chronione/mieszkania treningowe;
- 101.759,44 zł - wynagrodzenia oraz zakup materiałów i wyposażenia - ze środków otrzymanych z PFRON;
- 54.699,61 zł - działalność Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Na poniższym wykresie została przedstawiona struktura wydatkowania środków finansowych z budżetu miasta.

Wykres nr 3. Podział wydatków MOPS finansowanych z budżetu miasta w 2023 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2023 roku MOPS wydał **łącznie kwotę 824.539,20 zł** na realizację trzech projektów, w tym:

- 214.512,13 zł na projekt pn. „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – gmina Siemianowice Śląskie” (dofinansowanie z EFS);
- 56.742,45 zł na projekt pn. „Razem z nami – wsparcie obywateli z Ukrainy z wykorzystaniem potencjału podmiotów reintegracji społecznej” (dofinansowanie z EFS);
- 553.284,62 zł na projekt pn. „Siemianowice przeciw przemocy” (dofinansowanie ze środków funduszy norweskich i środków krajowych).

MOPS wydatkował również **102.198,89 zł z Funduszu Pomocy**. Jego głównym celem jest wsparcie uchodźców z Ukrainy, którzy znaleźli schronienie w Polsce. Środki z Funduszu Pomocy zostały wydane w następujący sposób:

a) 98.118,89 na zadania gminy:

- 28.517,89 zł - zasiłki okresowe;
- 8.275,99 zł – zasiłki stałe;
- 42.840,00 zł - wypłata jednorazowych świadczeń dla obywateli Ukrainy (w wysokości 300 zł na osobę) wraz z kosztami obsługi zadania;
- 18.485,01 zł - wyżywienie ukraińskich dzieci w szkołach i przedszkolach;

b) 4.080 zł na zadania powiatu:

- 4.080 zł - działalność MZON w sprawach dotyczących obywateli Ukrainy.

Ponadto MOPS wydał **128.464,13 zł z Funduszu Pracy** na:

- dodatki do wynagrodzeń dla asystentów rodziny, wraz z dofinansowaniem wynagrodzeń;
- dofinansowanie do wynagrodzenia dla rodzinnej pieczy zastępczej.

4. RODZAJE ŚWIADCZEŃ, NALEŻĄCYCH DO ZADAŃ GMINY, REALIZOWANYCH W OPARCIU O USTAWĘ O POMOCY SPOŁECZNEJ

ZADANIA FINANSOWANE Z BUDŻETU PAŃSTWA (5.493.167,79 zł)

ZADANIA ZLECONE REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ (wydatковано 154.790,32 zł):

- 1) **specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi** przyznano 5 osobom, zrealizowano 2.438 godzin, ogólny koszt świadczonych usług wyniósł **107.500,00 zł**;
- 2) **wynagrodzenie dla opiekunów prawnych** - 14 osobom wypłacono wynagrodzenia na łączną kwotę **47.290,32 zł** (157 świadczeń).

ZADANIA WŁASNE GMINY (wydatковано 5.338.377,47 zł):

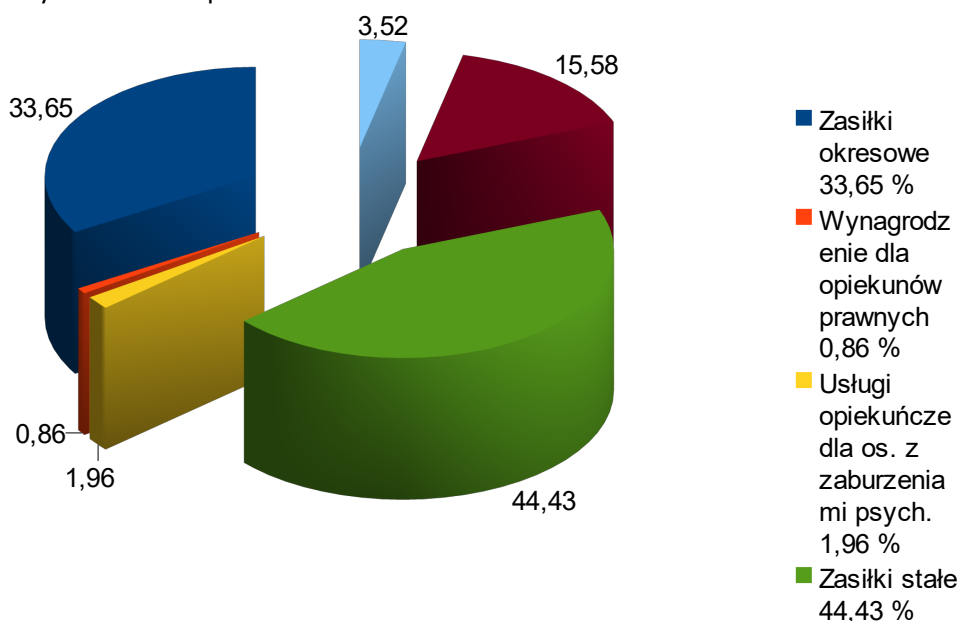
- 1) **zasiłek okresowy** - od maja 2004 r. pomoc w formie zasiłku okresowego jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, na realizację którego gmina otrzymuje dotację celową z budżetu państwa, zgodnie z art. 147 ust.7 ustawy o pomocy społecznej. Zasiłki okresowe są przyznawane w minimalnej wysokości gwarantowanej przez w/w ustawę, tj. w przypadku osoby samotnie gospodarującej i rodziny – 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby/rodziny a dochodem tej osoby/rodziny; z tej formy pomocy skorzystały 794 środowiska (łączna liczba świadczeń: 5.383), na kwotę **1.848.281,36 zł**, średnia miesięczna wysokość zasiłku wyniosła 343,36 zł;
- 2) **zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku i opłacenie gorącego posiłku** - w 2023 r. realizowany był program wieloletni „Posiłek w szkole i w domu”, w ramach którego pomoc w formie posiłku albo zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności przyznawana była nieodpłatnie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kryterium dochodowego, o którym mowa odpowiednio w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej; od 30 marca 2023 r., dzięki wejściu w życie uchwały Rady Miasta Siemianowic Śląskich nr 637/2023 w/w pomoc przysługuje również nieodpłatnie osobom/rodzinom, których dochód nie przekracza 200 % powyższego

kryterium; zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku przyznano na łączną kwotę **541.006,02 zł** (6.763 świadczenia), wysokość świadczenia na miesiąc dla jednej osoby wynosiła 80,00 zł; opłacono także w ramach Programu gorące posiłki osobom bezdomnym w schroniskach na kwotę **136.746 zł** (liczba świadczeń: 12.577), jak również gorące posiłki dla osób przebywających w domu samotnej matki na kwotę **10.640 zł** (1.064 świadczenia) oraz posiłki dla dzieci i młodzieży w szkołach oraz przedszkolach na kwotę **167.607,98 zł**; wyżej wymienione wydatki wyniosły w sumie **856.000 zł**;

3) **zasiłek stały** przyznano 434 osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (znaczny bądź umiarkowany stopień niepełnosprawności, I lub II grupa inwalidzka), wydatkowano kwotę **2.440.651,66 zł**, liczba świadczeń wynosiła 4.379, średnia wysokość świadczenia - 557,35 zł;

4) **składki na ubezpieczenie zdrowotne** opłacono 339 osobom otrzymującym zasiłek stały, nie podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, oraz 3 dzieciom, które nie rozpoczęły realizacji obowiązku szkolnego; średnia wysokość świadczenia wynosiła 54,85 zł, wydatkowano **193.444,45 zł**.

Wykres nr 4. Zadania gminy - struktura wykorzystania przez MOPS środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa w 2023 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

ŚWIADCZENIA FINANSOWANE Z BUDŻETU MIASTA (8.997.530,12 zł):

ZADANIA WŁASNE GMINY:

1) zasiłki i pomoc w naturze – 1.245.661,91 zł:

- **687.091 zł** przeznaczono na opłacenie schronienia, przyznano je 103 osobom, 18.955 świadczeń;
- **42.974,19 zł** wydatkowano na opłacenie gorących posiłków w schroniskach, opłacono je 69 dorosłym osobom bezdomnym, 4.305 świadczeń (ceny gorących posiłków wynosiły 10 zł i 13 zł);
- **68.610,81 zł** wydatkowano na śniadania i kolacje spożywane przez 31 osób bezdomnych w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, 9.802 świadczenia, koszt jednego posiłku 7 zł (część korzystających osób dokonuje wpłat za wyżywienie w kwotach zależnych od ich możliwości finansowych);
- **205.740,66 zł** wydatkowano w I kwartale na zasiłki celowe przeznaczone na zakup posiłku lub żywności, przysługujące w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”; pomoc przyznano 589 osobom, miesięczna wysokość świadczenia wynosiła 80 zł, liczba świadczeń 2.572 (wydatkowana kwota jest niepodzielna przez 80 zł z uwagi na dokonywanie potrąceń nienależnie pobranych świadczeń zasiłku okresowego);
- **47.527,67 zł** przeznaczono na pomoc na zakup leków, 986 świadczeń dla 250 świadczeniobiorców;
- **22.300,00 zł** przeznaczono dla 348 osób na zakup obuwia i bielizny (404 świadczenia);
- **21.229,00 zł** – przeznaczono na pozostałe zasiłki celowe (m.in. na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, dojazd do schronisk dla osób bezdomnych, zdjęcia do dowodów osobistych, wypożyczenie łóżka rehabilitacyjnego, dofinansowanie do wyjazdu na „zieloną szkołę” oraz pokrycie kosztów pobytu w Domu Samotnej Matki);
- **33.949,28 zł** przeznaczono na zasiłki celowe specjalne przyznawane osobom, których dochód przekracza kryterium dochodowe; przyznano je 67 osobom,

głównie na zakup leków, pokrycie kosztów pobytu w Domu Samotnej Matki oraz pokrycie kosztów ubezpieczenia zdrowotnego;

- **31.920,00 zł** wydatkowano na opłacenie pobytu w Domu Samotnej Matki; wsparcie w tej formie przyznano 9 osobom (1.064 świadczenia);
- **10.640,00 zł** przeznaczono na śniadania i kolacje spożywane przez osoby przebywające w Domu Samotnej Matki (9 osób); 2.128 świadczeń, koszt jednego posiłku 5 zł;
- **20.571,30 zł** przeznaczono na wyżywienie dzieci w szkołach i przedszkolach (dla 237 dzieci), łączna liczba świadczeń wyniosła 4.047; powyższa kwota obejmuje również sumę 555 zł wynikającą z opłacenia w 2023 roku rachunków za wyżywienie dzieci w szkołach i przedszkolach w grudniu 2022 roku;
- **53.108,00 zł** wydatkowano na zadania związane ze zorganizowaniem 23 pochówków na koszt gminy.

2) usługi opiekuńcze – 2.278.786,56 zł

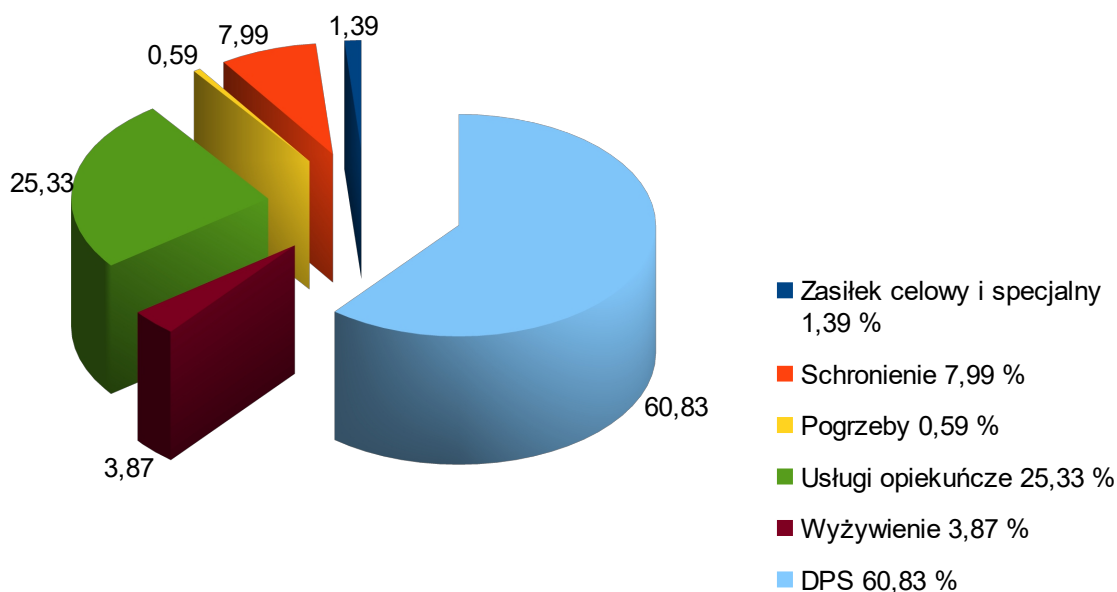
273 osobom przyznano pomoc w formie usług opiekuńczych, zrealizowano 81.553,76 godzin usług opiekuńczych.

3) domy pomocy społecznej – 5.473.081,65 zł

161 osobom został opłacony pobyt w domach pomocy społecznej, łącznie 1.541 świadczeń, średni miesięczny koszt, który ponosiła gmina za pobyt swojego mieszkańca w domu pomocy społecznej wynosił 3.551,64 zł.

Poniższy wykres obrazuje procentową strukturę wykorzystania przez MOPS środków finansowych pochodzących z budżetu miasta na realizację zadań własnych gminy.

Wykres nr 5. Zadania gminy - struktura wykorzystania przez MOPS środków finansowych z budżetu miasta w 2023 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2023 r. osoby, które nie były w stanie zapewnić sobie przynajmniej jednego gorącego posiłku dziennie, mogły korzystać z gorących posiłków wydawanych przez Śląskie Stowarzyszenie Charytatywne „Przystań”, które zostało wybrane w otwartym konkursie ofert na sporządzanie i wydawanie gorących posiłków wraz ze zorganizowaniem uroczystego śniadania wielkanocnego i kolacji wigilijnej dla podopiecznych MOPS. Średnio w ciągu miesiąca z gorących posiłków korzystało ok. 190 osób. Wydano łącznie 38.360 posiłków, w tym 123 śniadania wielkanocne i 119 kolacji wigilijnych. Powyższe zadania, które łącznie kosztowały **318.000,90 zł**, były realizowane przez MOPS, jednak dysponentem środków finansowych był Urząd Miasta Siemianowice Śląskie.

Przyznanie świadczeń pomocy społecznej następowało w formie decyzji administracyjnych. W roku 2023 wydano 10.904 decyzje administracyjne w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. Ponadto wydano 416 decyzji dotyczących prawa do świadczeń opieki zdrowotnej w oparciu o ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W odniesieniu do decyzji tego rodzaju został określony łączny koszt ich wydania, który wyniósł 88.852 zł.

W roku sprawozdawczym sporządzono 172 zaświadczenia dla wnioskodawców oraz udzielono 561 informacji dla instytucji.

5. USŁUGI SPOŁECZNE

5.1. Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to m.in. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacja, opieka higieniczna oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem. Do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, są dostosowane specjalistyczne usługi opiekuńcze, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem. Wsparcie udzielane w formie usług opiekuńczych umożliwia beneficjentom funkcjonowanie w środowisku zamieszkania, równocześnie ograniczając zapotrzebowanie na umieszczanie osób starszych i niepełnosprawnych w placówkach całodobowej opieki.

W 2023 r. pomoc w formie usług opiekuńczych przyznano 278 osobom.

W ramach zadań własnych gminy przyznano usługi opiekuńcze 273 osobom z 266 rodzin – zrealizowano 81.553,76 godziny (średnio 25 godzin na osobę miesięcznie). Na realizację usług wydatkowano 2.274.534,38 zł, równocześnie osiągając dochód za odpłatne świadczenie usług w wysokości 557.263,15 zł (poziom odpłatności za usługi opiekuńcze na podstawie uchwały Rady Miasta Siemianowic Śląskich uzależniony jest od dochodów w gospodarstwie domowym; osoby/rodziny, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego na podstawie ustawy o pomocy społecznej, zwolnione są z odpłatności). Dodatkowo w styczniu 2023 roku zapłacono korektę w wysokości 4.252,18 zł, dotyczącą 180,33 godzin wykonanych w grudniu 2022 roku. W związku z powyższym wykonanie wydatków wyniosło 2.278.786,56 zł.

Realizując zadania zlecone gminie w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczenie przyznano 5 osobom z 5 rodzin. Zrealizowano 2.438 godzin (średnio 41 godzin na osobę miesięcznie), łączny koszt wyniósł 121.900,00 zł. Usługi w miejscu pobytu zostały przyznane m.in. jednej osobie, której opiekunem prawnym jest osoba posiadająca stały meldunek w Katowicach, dla której właściwa w tym zakresie jest gmina Katowice. W tej sytuacji MOPS otrzymał zwrot z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w wysokości 14.400,00 zł (za 288

godzin). Wobec powyższego MOPS faktycznie wydatkował 107.500,00 zł za 2150 godzin. Dochód z tytułu odpłatności za usługi wyniósł 15.674,60 zł.

W roku 2023 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi nieznacznie zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego (w 2022 roku 282 osoby korzystały z usług opiekuńczych, 5 osób korzystało ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi).

5.2. Ośrodki wsparcia

Oprócz usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania niepełnosprawni mieszkańcy Siemianowic Śląskich korzystali z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia w miastach ościennych. W 2023 roku ze wsparcia środowiskowych domów samopomocy w Chorzowie, Czeladzi i Katowicach skorzystało 13 osób (w roku 2022 – 12 osób).

5.3. Mieszkanie treningowe

Mieszkanie treningowe, które znajduje się przy ulicy Leśnej 2 w Siemianowicach Śląskich, jest przeznaczone dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz dla osób niewidomych. Jest formą świadczenia zorganizowanej pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych, która ma na celu przygotowanie tych osób, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia. Powyższy cel jest realizowany przede wszystkim poprzez prowadzenie treningu: umiejętności praktycznych, higieny, finansowego, zarządzania mieszkaniem, kulinarnego, umiejętności spędzania wolnego czasu, interpersonalnego, autonomii decyzyjnej, umiejętności społecznych, umiejętności integracji ze społecznością lokalną, załatwiania spraw urzędowych.

Pobyt w mieszkaniu jest czasowy, ujęty w formie turnusów. Czas trwania jednego turnusu jest ustalany w danym roku kalendarzowym. Standardowo wynosi 28 dni. W okresie trwania turnusu, mieszkanie funkcjonuje w godzinach 15 - 7, przy czym zajęcia w ramach

treningów odbywają się w godzinach 15 – 21. W 2023 r. w mieszkaniu treningowym odbyły się 4 turnusy, w trakcie których pomoc otrzymało 14 osób. W trakcie każdego z turnusów jego uczestnicy korzystali ze wsparcia 5 trenerów oraz 2 opiekunów.

5.4. Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W strukturze organizacyjnej MOPS funkcjonuje Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci, w skład którego wchodzi:

- 1) Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD1) przy ul. Śniadeckiego 13;
- 2) Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD2) przy ul. Matejki 4.

Wyżej wymienione Placówki wspierają rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci, które na co dzień funkcjonują w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczej, wychowawczej, emocjonalnej, ekonomicznej i społecznej. Pomoc i wsparcie realizowane są w szczególności poprzez działania wychowawcze, opiekuńcze oraz edukacyjne. Pracownicy Placówek współpracują z rodzicami i opiekunami podopiecznych, jak również z placówkami oświatowymi czy podmiotami leczniczymi. Wszelkie działania pomocowe skierowane są do:

- dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 6 roku życia, przy czym - w uzasadnionych przypadkach - po uprzedniej ocenie umiejętności samoobsługowych pomocą może zostać objęte dziecko 2,5 letnie);
- dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (od 7 do 16 roku życia).

Placówki świadczą swoje usługi w dni robocze, od poniedziałku do piątku. Pobyt dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat w Placówkach realizowany jest w godzinach od 7.30 do 12.30, a pobyt dzieci w wieku od 7 do 16 lat - w godzinach od 12.00 do 17.00.

W 2023 roku zajęcia dla dzieci w Placówkach prowadzone były przez kadrę obejmującą wychowawców, psychologa, pedagogów, logopedę oraz pracownika socjalnego.

Zatrudnieni w Placówkach wychowawcy prowadzili zajęcia grupowe z dziećmi według opracowanych programów grupowych oraz prowadzili stałą indywidualną pracę z dziećmi i ich rodzinami w oparciu o opracowane diagnozy

i indywidualne korekcyjne plany pracy. Organizowali gry, zabawy, wyjścia plenerowe, imprezy okolicznościowe dla dzieci i rodziców.

Zatrudniony w Placówce SD1 psycholog pozostawał do dyspozycji rodziców podopiecznych, jak również samych podopiecznych. Rodzice i opiekunowie mieli możliwość kontaktowania się z psychologiem w kwestiach, które chcieli przedyskutować – najczęściej były to zagadnienia wychowawcze. Dzieci miały możliwość indywidualnego kontaktu ze specjalistą oraz udziału w grupowych formach pracy. Psycholog wymieniał i konsultował płynące z obserwacji spostrzeżenia z wychowawcami poszczególnych podopiecznych, brał udział w tworzeniu adekwatnych planów pracy indywidualnej i grupowej, a także uczestniczył w pracy zespołów dokonujących oceny aktualnej sytuacji dziecka w rodzinie.

Zatrudniony w Placówce SD1 pedagog wspierał pracę wychowawczą z dziećmi poprzez prowadzenie: zajęć korekcyjno – kompensacyjnych i wyrównawczych, zajęć socjoterapeutycznych, rozmów oraz indywidualnych zajęć z wychowankami w zakresie umiejętności poprawnego wywiązywania się z obowiązku szkolnego, radzenia sobie z agresją w sytuacjach trudnych, kształtowania i rozwijania umiejętności interpersonalnych, prawidłowej postawy moralnej czy kształtowania poprawnych relacji z rówieśnikami. Wspierał także wychowawców w udzielaniu pomocy pedagogicznej, poprzez współpracę przy tworzeniu diagnoz oraz indywidualnych planów pracy z dzieckiem.

Pracownik socjalny w roku sprawozdawczym współpracował z rodzicami i opiekunami w zakresie rozwijania kompetencji wychowawczych. Działania, które realizował w trakcie spotkań indywidualnych z rodzicami i opiekunami oraz wizyt w środowiskach i domach podopiecznych, były wspierane przez innych pracowników Placówek.

Logopeda, który był zatrudniony w Placówce SD1 w maju i czerwcu 2023 roku, na podstawie przeprowadzonej diagnozy logopedycznej prowadził z dziećmi ćwiczenia kształtujące prawidłową mowę i doskonalące mowę już ukształtowaną.

Realizując swoje zadania Placówki współpracują na co dzień z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, do których należą m.in. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Siemianowicach Śląskich, Ośrodek Interwencji Kryzysowej

w Siemianowicach Śląskich, placówki służby zdrowia, Sąd Rodzinny, Komenda Miejska Policji w Siemianowicach Śląskich. Ponadto pracownicy Placówek są w stałym kontakcie z pedagogami i psychologami szkolnymi.

W roku 2023 ze wsparcia Placówek skorzystało łącznie 105 dzieci, z tego:

1) w Placówce SD1 - 72 podopiecznych z 43 rodzin mieszkających przede wszystkim w centrum Siemianowic Śląskich, dzielnicach „Hugo” i „Nowy Świat”. W tej liczbie zawiera się 8 dzieci, przyjętych jedynie na czas wakacji, w ramach pomocy rodzinom ukraińskim. Usługi świadczone dla dzieci w wieku od 2,5 do 14 lat. Dzieci uczęszczały do siemianowickich szkół podstawowych nr 3, 5, 6, 11;

2) w Placówce SD2 - 33 dzieci z 20 rodzin mieszkających przede wszystkim w centrum Siemianowic Śląskich, dzielnicy „Hugo”, na osiedlach „Tuwim” i „Chemik”. Wiek dzieci zawierał się w zakresie od 2,5 do 15 lat. Podopieczni uczęszczali do siemianowickich szkół podstawowych nr 1, 3, 6, 11, 20, Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego i Publicznej Szkoły Podstawowej w Siemianowicach Śląskich.

W 2023 roku Placówki realizowały następujące działania skierowane do dzieci:

- zajęcia kształtujące umiejętność prawidłowej realizacji obowiązku szkolnego;
- cotygodniowe zajęcia prowadzone w koedukacyjnych grupach wiekowych dla dzieci w wieku szkolnym oraz codzienne spotkania w grupach, mające na celu m.in. integrację grupy oraz profilaktykę;
- zajęcia plastyczne i praktyczno – techniczne;
- zajęcia muzyczne;
- zajęcia sportowe;
- zajęcia ekologiczne;
- zajęcia artystyczno – teatralne;
- zajęcia kulinarne;
- zajęcia kształtujące i utrwalające poprawne nawyki higieniczne u dzieci, promujące zdrowy tryb życia;
- bieżące monitorowanie sytuacji szkolnej, socjalnej i bytowej podopiecznych;
- imprezy okolicznościowe, wycieczki, wyjścia, spacer.

Prowadzone w Placówkach zajęcia miały na celu wsparcie całościowego rozwoju dziecka przez proces wychowania, opieki i nauki.

Nacisk kładziony był również na współpracę z rodzicami i angażowanie ich w życie Placówek. 2 czerwca 2023 roku w ramach XVI Metropolitalnego Święta Rodziny w Placówce SD1 na terenie rekreacyjnym przynależącym do placówki zorganizowano dla wszystkich podopiecznych i ich opiekunów piknik rodzinny „Rodzina to siła”. Głównym celem i założeniem imprezy było pobudzenie kreatywności rodziców i dzieci w zakresie konstruktywnego spędzania wspólnego czasu. Piknik był okazją do integracji rodzin przez wspólną zabawę rodziców z dziećmi oraz wymianę rodzicielskich doświadczeń. 6 grudnia 2023 roku w Placówce SD1 odbyła się impreza mikołajkowa zorganizowana przez Straż Miejską dla dzieci młodszych z Zespołu Placówek. 11 grudnia 2023 r. w Placówce SD1 oraz 13 grudnia 2023 r. w Placówce SD2 odbyły się spotkania z Mikołajem, zarówno dla dzieci z grupy młodszych jak i starszych, zorganizowane przez Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych. Spotkanie urozmaiciły pogadanki na temat bezpieczeństwa dzieci w ruchu drogowym oraz instruktarz z pierwszej pomocy, przeprowadzone przez funkcjonariuszy Policji. Kontynuowana była tradycja obchodzenia urodzin dzieci uczęszczających do Placówek.

W Placówce SD2, w ramach współpracy z rodzicami, w styczniu 2023 roku zorganizowano Jasełka z udziałem dzieci ze wszystkich grup. Na tę uroczystość zaproszone zostały rodziny występujących podopiecznych oraz przedstawiciele władz miasta. W maju 2023 r. na rynku miejskim w Siemianowicach Śląskich odbył się festiwal dzieci i młodzieży z udziałem podopiecznych Placówki SD2. Dzieci zaprezentowały tanecznie – wokalne występy artystyczne. Organizatorem imprezy był Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich oraz Młodzieżowy Dom Kultury „Jordan”. 23 czerwca 2023 roku Placówka SD2 uroczyście obchodziła 5-lecie działalności. Z tej okazji zaproszeni zostali przedstawiciele władz miasta. Na uroczystości goście mieli okazję zobaczyć wiele atrakcji, m.in. prezentację multimedialną, która przybliżyła życie Placówki oraz najważniejsze świetlicowe wydarzenia na przestrzeni pięciu lat.

Dzięki systematycznej pracy z podopiecznymi i ich rodzinami, szkołami oraz innymi instytucjami udało się częściowo zniwelować zaniedbania w sferze socjalno-bytowej i wychowawczej u dzieci poprzez:

- poprawę ich codziennego funkcjonowania w społeczeństwie;
- zmniejszenie prawdopodobieństwa sięgnięcia przez dzieci po alkohol i narkotyki;
- efektywniejsze radzenie sobie ze stresem i problemami dnia codziennego;
- odkrywanie swoich zainteresowań, hobby, mocnych stron i potencjału;
- wzmocnienie poczucia własnej wartości;
- nabycie umiejętności nawiązywania i utrzymywania bliskich relacji z innymi ludźmi;
- rozwinięcie umiejętności komunikacyjnych (w tym konstruktywnego wyrażania swoich emocji, uczuć i potrzeb);
- efektywniejsze funkcjonowanie w grupie rówieśników;
- poprawę wyników w nauce;
- nabycie chęci i umiejętności konstruktywnego spędzania czasu wolnego;
- częściową poprawę w zakresie poprawnego wypełniania przez rodziców ich ról.

W roku sprawozdawczym na bieżąco dokonywano wszelkich przeglądów, audytów i remontów w obu Placówkach. Pracownicy wzięli udział w szkoleniu z pierwszej pomocy przedmedycznej przeprowadzonym przez STOWARZYSZENIE RATUJEMY. Ponadto opracowana została dokumentacja systemu HACCP dla Placówki SD2, a dla jej pracowników przeprowadzono szkolenie pn. „Dobra praktyka produkcyjna, dobra praktyka higieniczna, zasady systemu HACCP”.

5.5. Dział Reintegracji Osób Niepełnosprawnych

Dział Reintegracji Osób Niepełnosprawnych (DN) jest komórką organizacyjną MOPS z siedzibą przy ul. Okrężnej 19. Dział DN powstał w 2023 r. w efekcie przekształcenia Centrum Usług Społecznych w Siemianowicach Śląskich, w ramach zmian organizacyjnych MOPS. Zmiana nazwy jest następstwem zmiany profilu działalności, która obecnie jest ukierunkowana na wsparcie osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych.

W roku sprawozdawczym w ramach działalności DN kontynuowane były zajęcia Klubu Seniora, wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej oraz zajęcia plastyczne z wykorzystaniem techniki decoupage, realizowane w ramach wolontariatu. Rozpoczęto nowe działania w formie grup dla osób z niepełnosprawnością: grupy zamkniętej, grupy otwartej oraz grupy wsparcia. Ponadto w 2023 roku Dział DN rozpoczął realizację turnusów w mieszkaniu treningowym przy ul. Leśnej. Wcześniej prowadzenie mieszkania treningowego było zadaniem, które MOPS zlecał w drodze konkursu organizacji pozarządowej.

Klub Seniora jest miejscem gdzie osoby w wieku 60+ mogą w sposób konstruktywny spędzać czas i realizować swoje zainteresowania. Wszystkie prowadzone w nim działania mają na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych. Spotkania Klubu w roku 2023 odbywały się 3 razy w tygodniu. W roku sprawozdawczym działania Klubu Seniora zostały poszerzone o indywidualną współpracę lidera Klubu z każdym uczestnikiem zajęć – jeżeli zachodziła potrzeba, uczestnicy otrzymywali pomoc w załatwianiu spraw formalnych i urzędowych, podczas wizyt u lekarzy i w szpitalu oraz podczas kupowania leków. Mogli również korzystać z indywidualnych spotkań z liderem, aby porozmawiać i uzyskać wsparcie.

W ramach Klubu Seniora realizowano takie działania, jak:

- wyjścia do instytucji kultury: kina, teatry, restauracje, muzea, palmiarnia, spotkania organizowane przez Siemianowickie Centrum Kultury, m.in. spotkania podróżników, kino dla Seniora, historyczny spacer po mieście;
- pogadanki tematyczne z seniorami, których głównym celem jest rozszerzanie wiedzy osób starszych, rozwój ich zainteresowań, dzielenie się życiowymi doświadczeniami;
- spacer po najbliższej okolicy (z uwzględnieniem stanu zdrowia podopiecznych);
- gry i zabawy integracyjne oraz zajęcia aktywizujące osoby starsze, zajęcia dla grup przedszkolnych zorganizowane przez uczestników Klubu Seniora, zajęcia łączone z uczestnikami grupy dla osób z niepełnosprawnością oraz grupy otwartej, mające na celu integrację osób starszych i niepełnosprawnych.

W 2023 r. na zajęcia Klubu Seniora uczęszczało 9 seniorów (stan na koniec roku).

W 2023 roku Dział DN realizował usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością, jako działanie uzupełniające dla osób korzystających z innych form wsparcia. W ciągu roku opieką asystenta osoby niepełnosprawnej zostało objętych 12 osób. Do głównych zadań asystenta osoby niepełnosprawnej należały:

- usługi towarzyszące, m.in. rozmowy wspierające, wsparcie w realizacji pasji, hobby i zainteresowań;
- usługi komunikacyjno-transportowe, m.in. pomoc w przemieszczaniu się pieszo oraz z wykorzystaniem środków transportu publicznego;
- usługi rehabilitacyjno-zdrowotne, m.in. asysta podczas wizyt lekarskich i rehabilitacji, pomoc w planowaniu wizyt lekarskich;
- usługi doradcze, m.in. pomoc w pisaniu i interpretowaniu pism, wypełnianie druków urzędowych, współdziałanie z pracownikiem socjalnym oraz innymi specjalistami;
- asysta domowa, m.in. pomoc w wykonywaniu czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Usługa asystencka była świadczona w sposób zindywidualizowany, uwzględniający rodzaj i stopień niepełnosprawności, wiek oraz indywidualne potrzeby osoby z niepełnosprawnością.

Zajęcia plastyczne techniką decoupage były w 2023 roku realizowane w wymiarze 1 spotkania w tygodniu. Zajęcia są prowadzone przez wolontariusza. Mają one charakter otwarty, są skierowane do osób korzystających z innych form wsparcia Działu DN. W 2023 roku łącznie 17 osób wzięło udział w zajęciach plastycznych.

Od lutego 2023 roku realizowana jest grupa dla osób z niepełnosprawnością, która ma charakter zamknięty. Grupa składa się z 10 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. W roku sprawozdawczym zajęcia grupowe były realizowane dwa razy w tygodniu. W ramach spotkań grupy odbywały się zajęcia edukacyjne, plastyczne, integracyjne, rozwijające kompetencje społeczne, poznawcze i komunikacyjne uczestników, a także zajęcia usprawniająco – usamodzielniające z zakresu załatwiania spraw formalnych i urzędowych, treningu budżetowego, profilaktyki zdrowotnej. W ramach grupy, uczestnicy korzystają z wyjazdów o charakterze kulturalnym i edukacyjnym (wyjścia do kina, muzeum, teatru, udział w spotkaniach tematycznych i warsztatach).

Ponadto uczestnicy biorą udział w okresowo organizowanych spotkaniach okolicznościowych o charakterze integracyjnym (spotkanie karnawałowe, wielkanocne, wigilijne, Andrzejkki). W roku sprawozdawczym uczestnicy grupy wzięli udział w akcji czytania dzieciom w przedszkolach, w której uczestniczyły siemianowickie przedszkola: nr 9 oraz nr 20.

W 2023 roku łącznie 13 osób wzięło udział w zajęciach powyższej grupy dla osób z niepełnosprawnością.

Od lutego 2023 roku prowadzone są również zajęcia grupy otwartej dla osób z niepełnosprawnością, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności. W roku 2023 zajęcia grupowe odbywały się jeden raz w tygodniu. Jednorazowo w spotkaniu grupy mogło wziąć udział maksymalnie 15 osób. W czasie spotkań były realizowane zajęcia o tematyce integracyjnej, wzmacniające kompetencje społeczne i komunikacyjne, zajęcia plastyczne oraz wyjścia do instytucji edukacyjnych i kulturalnych.

W 2023 roku łącznie 36 osób skorzystało z powyższej formy wsparcia.

Kolejnym działaniem skierowanym do osób z niepełnosprawnością jest grupa wsparcia, której spotkania w 2023 roku były realizowane w wymiarze jednego spotkania w miesiącu.

Niezależnie od tego, z której formy wsparcia korzystali uczestnicy zajęć, mogli oni wziąć udział w organizowanych przez Dział DN spotkaniach okolicznościowych o charakterze integracyjnym, takich jak spotkanie karnawałowe, spotkanie wielkanocne, Andrzejkki, spotkanie wigilijne.

Ważnym obszarem aktywności Działu DN jest prowadzenie mieszkania treningowego, które zostało scharakteryzowane w punkcie 5.3 Sprawozdania.

5.6. Klub Integracji Społecznej

Klub Integracji Społecznej w Siemianowicach Śląskich (KIS), z siedzibą przy ul. Topolowej 1, funkcjonuje w strukturach organizacyjnych MOPS. Jego podstawowa aktywność polega na świadczeniu usług wpisujących się w szeroko rozumianą reintegrację społeczną i zawodową.

W 2023 roku KIS prowadził:

- warsztaty dla rodziców służące podniesieniu kompetencji wychowawczych;
- poradnictwo psychologiczne;
- terapię indywidualną osób dorosłych;
- terapię par;
- terapię rodzinną;
- wsparcie doradcy zawodowego;
- prace społecznie użyteczne;
- Klub Seniora (w ramach którego odbywały się: terapia zajęciowa, wycieczki krajoznawcze, wyjścia do kina/teatru, spotkania z ciekawymi osobami, zabawa andrzejkowa, spotkania okolicznościowe).

W roku sprawozdawczym KIS był zaangażowany w projekt pn. „Razem z nami – wsparcie obywateli z Ukrainy z wykorzystaniem potencjału podmiotów reintegracji społecznej”, w ramach którego były realizowane następujące zadania:

- poradnictwo psychologiczne;
- indywidualne doradztwo zawodowe;
- wsparcie asystenta integracji;
- kursy oraz szkolenia zawodowe podnoszące i zmieniające kwalifikacje;
- staże zawodowe;
- nauka języka polskiego.

6. POMOC INSTYTUCJONALNA

Jednym z zadań MOPS jest kierowanie i umieszczanie osób w domach pomocy społecznej (DPS). DPS zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, społeczne, edukacyjne i religijne. Osoba wymagająca całodobowej opieki może ubiegać się o skierowanie do DPS w przypadku, gdy pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest niewystarczająca a rodzina nie ma możliwości zapewnienia opieki całodobowej.

W 2023 roku do DPS skierowano 39 osób (18 kobiet, 21 mężczyzn). Natomiast na przestrzeni roku sprawozdawczego na umieszczenie w DPS oczekiwało łącznie 55 osób. Spośród osób oczekujących na wolne miejsce, we właściwych DPS w ciągu 2023 r. zostały umieszczone 33 osoby (18 kobiet i 15 mężczyzn). Na dzień 31.12.2023 r. na miejsce w DPS oczekiwało 11 osób.

Poniższa tabela przedstawia strukturę osób oczekujących na umieszczenie oraz umieszczonych w poszczególnych typach DPS.

Tabela nr 4. Osoby umieszczone i oczekujące na umieszczenie w DPS w 2023 r., według typów DPS.

Typy DPS	Liczba osób:				
	skierowanych do DPS w 2023 r.	oczekujących na umieszczenie w DPS (narastająco)	umieszczonych w DPS w 2023 r.	przebywających w DPS w 2023 r.	oczekujących na umieszczenie w DPS (stan na 31.12.2023 r.)
dla osób w podeszłym wieku	6	10	7	28	1
dla osób przewlekle somatycznie chorych	9	13	10	34	1
dla osób przewlekle psychicznie chorych	10	12	6	55	3

dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	3	9	4	20	1
dla osób niepełnosprawnych fizycznie	11	11	6	22	5
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0	0	0	2	0
Razem	39	55	33	161	11

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2023 r. MOPS opłacał pobyt w DPS dla 161 osób. Na dzień 31.12.2023 roku w DPS przebywało 127 osób. Łączny koszt poniesiony przez gminę to kwota 5.473.081,65 zł. Zapłacono za 1.541 świadczeń. Średni miesięczny koszt, który poniosła gmina za pobyt 1 osoby w DPS wynosił 3.551,64 zł. Przeciętnie 1 osoba przebywała w DPS około 9,5 miesiąca.

Poniższa tabela obrazuje zmiany kosztów pobytu w DPS w ostatnich latach.

Tabela nr 5. Odpłatność gminy Siemianowice Śląskie za pobyt mieszkańców w DPS.

Rok	Liczba mieszkańców przebywających w DPS w ciągu roku	Całkowita kwota, którą miasto zapłaciło za pobyt mieszkańców w DPS (w zł)	Średni miesięczny koszt ponoszony przez miasto za pobyt 1 osoby w DPS (w zł)
2019	139	3.645.431,10	2.549,25
2020	138	3.959.816,56	2.632,86
2021	143	3.975.690,06	2.803,73
2022	154	4.522.422,32	3.541,44
2023	161	5.473.081,65	3.551,64

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Członkowie rodzin osób umieszczanych w DPS są zobowiązani na mocy ustawy o pomocy społecznej do partycypacji w kosztach utrzymania mieszkańca w DPS. Łączna kwota wpłat uiszczonych przez członków rodzin osób przebywających w DPS na częściowe pokrycie kosztów ich pobytu wyniosła w 2023 roku 104.012,07 zł.

W Siemianowicach Śląskich funkcjonują dwa DPS, które przyjmują mieszkańców miasta, jak również osoby spoza niego. W 2023 r. w DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych przy ul. Św. Barbary 5 umieszczono 11 osób (w tym 5 mieszkańców Siemianowic Śląskich). Na przestrzeni całego roku ze wsparcia tej placówki, która posiada 90 miejsc, korzystało 100 osób. W DPS dla dorosłych kobiet niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Maciejkowickiej 8 umieszczono 7 osób, w tym 2 mieszkanki Siemianowic Śląskich. Na przestrzeni całego roku ze wsparcia tego DPS skorzystało 51 osób (44 miejsca).

7. POWODY TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ PODOPIECZNYCH MOPS

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do osób i rodzin, które nie są w stanie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, są przewidziane świadczenia przyznawane w ramach pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej w 2023 r. przysługiwało osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekraczał kwoty 776 zł oraz osobom w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekraczał kwoty 600 zł.

W poniższej tabeli zostały wymienione przyczyny przyznania pomocy, w kolejności częstotliwości ich występowania.

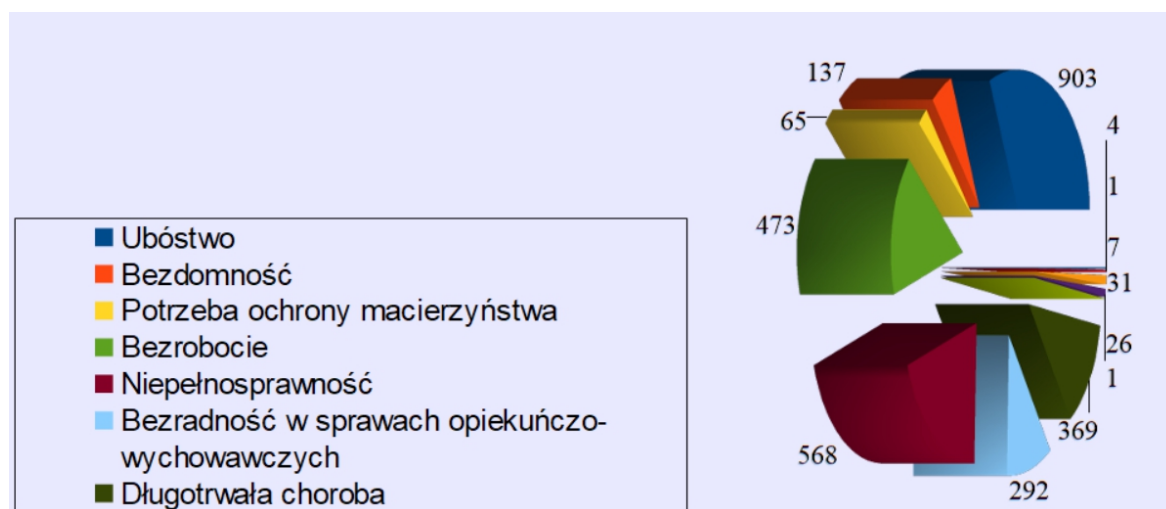
Tabela nr 6. Powody przyznania pomocy MOPS w 2023 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	Ubóstwo	903	1.597
2	Niepełnosprawność	568	843
3	Bezrobocie	473	951
4	Długotrwała lub ciężka choroba	369	491
5	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	292	871
	w tym:	76	240
	rodziny niepełne	36	192
	rodziny wielodzietne		
6	Bezdomność	137	139
7	Potrzeba ochrony macierzyństwa	65	306
	w tym wielodzietność	26	159
8	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	31	37
9	Alkoholizm	26	34
10	Narkomania	7	9

11	Sytuacja kryzysowa	4	14
12	Zdarzenie losowe	1	4
13	Przemoc domowa	1	2
14	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	1	1
15	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	1
16	Sieroctwo	0	0
17	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0

Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS.

Wykres nr 6. Liczba rodzin, którym MOPS przyznał pomoc w 2023 r. wg poszczególnych powodów przyznania wsparcia.

Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS.

Ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – to główne przyczyny ubiegania się o pomoc. Wśród powodów udzielania pomocy istotne miejsce zajmuje bezdomność.

Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące osób bezdomnych.

Tabela nr 7. Osoby bezdomne w latach 2019 - 2023.

	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Ogólna liczba osób bezdomnych	111	120	126	141	137
Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z pomocy w formie schronienia	63	74	88	92	103

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Na podstawie zawartych umów, w 2023 r. MOPS kierował osoby bezdomne do schroniska prowadzonego przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta - Koło Siemianowickie, zlokalizowanego w Siemianowicach Śląskich oraz schroniska w Będzinie, prowadzonego przez Stowarzyszenie „Przystań” z siedzibą w Dąbrowie Górniczej.

Poza udzielaniem pomocy w formie schronienia, MOPS wspierał osoby bezdomne poprzez zapewnienie posiłku, pomocy finansowej oraz pracy socjalnej.

8. PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

8.1. Praca socjalna

Praca socjalna jest profesjonalną działalnością pracowników socjalnych polegającą na udzielaniu jednostkom, grupom lub społecznościom pomocy we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności do społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Stanowi zespół umiejętnie zaplanowanych i powiązanych ze sobą działań. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji, m.in.:

- edukacyjną, ponieważ uczy samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów;
- profilaktyczną w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu;
- ratowniczą, gdyż jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych;
- partycypacyjną, czyli angażującą środowiska do współdziałania i budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

W ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej praca socjalna została zdefiniowana jako interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Główne metody pracy socjalnej to praca z indywidualnym przypadkiem, praca socjalna z grupą oraz organizowanie środowiska lokalnego. Podstawową metodą pracy socjalnej stosowaną w pomocy społecznej była i nadal jest praca z indywidualnym przypadkiem. Obszarem jej zastosowania jest każde środowisko, z którym pracownik ma kontakt. Do pracy z indywidualnym przypadkiem włącza się pracę z rodziną, polegającą na pomocy w rozwiązywaniu życiowych problemów poprzez bezpośrednie oddziaływanie na klienta i jego najbliższych.

Narzędziem najczęściej stosowanym w pracy socjalnej jest wywiad środowiskowy. Służy rozeznaniu sytuacji osobistej, rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej i dochodowej. Jest przeprowadzany w celu udzielenia pomocy osobom i rodzinom. W 2023 roku przeprowadzono 3.539 rodzinnych wywiadów środowiskowych, w tym: 465 wywiadów środowiskowych cz. I, 2.847 wywiadów cz. IV (tzw. aktualizacje wywiadu środowiskowego), 3 wywiady cz. VII, 126 wywiadów u osób zobowiązanych do alimentacji,

a także 98 wywiadów cz. VIII i IX na zlecenie UM oraz ZUS. UM zlecał przeprowadzenie wywiadów w celu potwierdzenia sprawowania opieki przez osoby ubiegające się albo pobierające świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy lub świadczenie wychowawcze. Przeprowadzenie wywiadów było zlecane także w sytuacji wystąpienia wątpliwości odnośnie tego, czy świadczenie wychowawcze jest wydatkowane zgodnie z celem i czy nie jest marnotrawione.

Ponadto pracownicy socjalni sporządzali na potrzeby Sądu Rejonowego opinie i informacje dotyczące m.in. funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz osób częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnionych. Sporządzali także informacje i protokoły dla innych ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, głównie na temat sytuacji rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poza Siemianowicami Śląskimi.

Pracownik socjalny MOPS przeprowadzał dla ośrodków pomocy społecznej z całego kraju wywiady środowiskowe w Centrum Leczenia Oparzeń w Siemianowicach Śląskich (CLO). Wywiady dotyczyły głównie objęcia pacjentów CLO prawem do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, a także umieszczenia ich w schronisku dla osób bezdomnych.

Sąd ustanawia pracowników MOPS, głównie pracowników socjalnych, opiekunami prawnymi osób całkowicie ubezwłasnowolnionych oraz kuratorami osób częściowo ubezwłasnowolnionych, w sytuacji gdy te osoby nie mają rodziny czy innych bliskich osób, które mogłyby i chciałyby sprawować nad nimi opiekę lub kuratelę. W roku sprawozdawczym 5 pracowników socjalnych sprawowało opiekę nad 7 osobami całkowicie ubezwłasnowolnionymi, natomiast 3 pracowników pełniło funkcję kuratorów dla 4 osób częściowo ubezwłasnowolnionych.

W roku 2023 pracownicy socjalni MOPS udzielali pomocy obywatelom Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przybyli do Siemianowic Śląskich. Pracownicy socjalni sporządzili 59 formularzy kwalifikujących do przyznania świadczeń z pomocy społecznej, czyli uproszczonych wywiadów środowiskowych, które pozwalały na rozeznanie sytuacji osób i rodzin ubiegających się o pomoc.

8.2. Poradnictwo specjalistyczne

Na podstawie m.in. art. 46 ustawy o pomocy społecznej poradnictwo jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo specjalistyczne świadczone przez MOPS obejmuje przede wszystkim poradnictwo prawne i psychologiczne.

8.2.1. Poradnictwo prawne

Poradnictwo prawne polega na udzielaniu informacji o obowiązujących przepisach dotyczących, m.in. zabezpieczenia społecznego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, ochrony praw lokatorów. Obejmuje porady ustne oraz pomoc w formie pisania pism i pism do sądów, urzędów i innych instytucji, w sprawach ważnych dla osób ubiegających się o wsparcie. W 2023 roku ogółem z poradnictwa skorzystały 202 osoby, którym udzielono 244 porad, z których 145 obejmowało przygotowanie różnego rodzaju pism. Wśród zagadnień, których dotyczyły porady, były sprawy spadkowe, rozwody, separacje małżeństwa, sprawy alimentacyjne, ustalenie ojcostwa, sprawy rodzinno-opiekuńcze, świadczenia z ubezpieczenia społecznego, sprawy mieszkaniowe, kwestie związane z sytuacją osób pozbawionych wolności itd. W związku ze skomplikowaną sytuacją rodzinną, bytową i zawodową osób korzystających z porad (głównie klientów pomocy społecznej), sprawy nierzadko były wielowątkowe. Dla osób otrzymujących porady, stanowiły one realną i konkretną pomoc w rozwiązywaniu trudnych problemów osobistych oraz rodzinnych.

8.2.2. Poradnictwo psychologiczne

W roku sprawozdawczym pomoc psychologiczna odbywała się w formie konsultacji, poradnictwa oraz terapii krótko- i długoterminowej, z przewagą tej ostatniej. Najczęściej terapia miała charakter indywidualny, jedynie w dwóch przypadkach była to terapia par. Do psychologa, który udziela pomocy w KIS, zgłaszały się osoby z różnymi problemami osobistymi, rodzinnymi, emocjonalnymi, zaburzeniami nastroju, zaburzeniami lękowymi, a także problemami natury osobowościowej. Po wstępnych konsultacjach psycholog podejmował decyzję co do właściwej formy pomocy, ustalał z klientem zasady współpracy lub kierował go do innego specjalisty. W 2023 roku z pomocy psychologicznej skorzystało 49 osób. Liczba udzielonych porad wyniosła 453.

9. PROJEKTY SPOŁECZNE MOPS

9.1. Projekt pn. „Razem z nami – wsparcie obywateli z Ukrainy z wykorzystaniem potencjału podmiotów reintegracji społecznej”

Projekt był realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego w partnerstwie z innymi podmiotami, wśród których był MOPS. Głównym celem projektu była reintegracja społeczno-zawodowa osób uciekających z terenu Ukrainy w związku z atakiem Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, które przybyły legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 24 lutego 2022 r., ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i dzieci, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej.

W okresie realizacji projektu (od 01.01.2023 r. do 30.06.2023 r.) zrealizowano następujące działania dla uczestników projektu:

- indywidualne poradnictwo psychologiczne;
- indywidualne doradztwo zawodowe;
- indywidualne zajęcia z języka polskiego;
- praca asystenta integracji w ramach wsparcia językowego;
- kurs zawodowy „Stylizacja paznokci” (kurs trwał 50 godzin, uczestnicy mieli zapewnione materiały dydaktyczne, catering, bilety komunikacji miejskiej);
- wypłata stypendium szkoleniowego oraz opłacenie składek na ubezpieczenie dla uczestników kursu zawodowego;
- trzymiesięczne staże zawodowe, w ramach których wypłacono stypendia stażowe oraz opłacono składki na ubezpieczenie społeczne.

5 osób zostało objętych wsparciem w ramach projektu.

9.2. Projekt pn. „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – gmina Siemianowice Śląskie”

Głównym celem projektu była poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych skutkami kryzysu migracyjnego związanego z wojną na terytorium Ukrainy, przebywających na terenie gminy Siemianowice Śląskie, poprzez realizację usług z zakresu

wsparcia rodziny dla 20 osób dorosłych oraz 10 dzieci, wynikających z indywidualnych potrzeb, z uwzględnieniem specyfiki grupy docelowej.

W okresie od 01.01.2023 r. do 30.06.2023 r. w ramach projektu zrealizowano następujące działania dla uczestników:

- zaangażowanie 2 pracowników socjalnych w bezpośrednią pracę z uczestnikami;
- specjalistyczne poradnictwo psychologiczne;
- indywidualne poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne;
- grupa wsparcia (dla uczestników zajęć grupy zakupiono bilety komunikacji miejskiej oraz artykuły spożywcze na przerwy kawowe);
- opieka nad dziećmi uczestników, zapewniona na czas trwania: grupy wsparcia, specjalistycznego poradnictwa psychologicznego oraz indywidualnego poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego;
- grupowe zajęcia z języka polskiego dla dzieci;
- korepetycje przedmiotowe dla dzieci;
- zajęcia grupy korekcyjnej dla dzieci, prowadzone przez 2 specjalistów równocześnie (przez psychologa i pedagoga);
- 3 wycieczki edukacyjne: do Leśnego Parku Niespodzianek w Ustroniu, do Krakowa (Skarbiec Koronny i Zbrojownia, Smocza Jama, Wawel Zaginiony i Kościół św. Gereona, muzeum w Sukiennicach), do Apilandii w Kleczy Dolnej;
- indywidualne wsparcie psychologiczne dla dzieci;
- 2 wyjścia do instytucji kultury: Muzeum Śląskiego w Katowicach oraz Muzeum Hutnictwa w Chorzowie;
- „Spotkania przy kawie” w kawiarni;
- spotkanie integracyjne, w którym wzięli udział uczestnicy projektu wraz z zaproszonymi gośćmi;
- wsparcie językowe dla uczestników, towarzyszące wyżej wymienionym działaniom.

W okresie realizacji projektu wsparciem zostało objętych łącznie 57 osób, co stanowi 190 % zaplanowanej liczby uczestników projektu.

9.3. Program pn. „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023

MOPS otrzymał na realizację wyżej wymienionego programu kwotę w wysokości 96.492,00 zł, z której wykorzystał 94.131,62 zł.

Celem było czasowe odciążenie członków rodziny lub opiekunów osób niepełnosprawnych od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie im czasu na odpoczynek i regenerację. Wsparciem objęto 12 opiekunów osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Usługi były świadczone w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

W ramach programu w okresie od 01.04.2023 r. do 31.12.2023 r. zrealizowano 2.307 godzin opieki wytchnieniowej.

9.4. Program osłonowy „Korpus Wsparcia Seniorów - na rok 2023”

W II półroczu 2023 roku w toku realizacji programu zrealizowano następujące działania:

- wolontariat w zakresie wspólnego spędzania czasu z seniorami, w szczególności samotnie zamieszkującymi (np. spacery, rozmowy, wspólne sporządzanie posiłków, zakupy itp.);
- usługi teleopieki, z których skorzystało 189 osób (dofinansowanie kosztów użytkowania opasek bezpieczeństwa zakupionych w ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów” - edycja na rok 2022);
- promocja programu: emisje w Radiu Katowice, publikacja w Dzienniku Zachodnim.

Cele programu to:

- wsparcie finansowe gmin w zakresie zapewnienia usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie danej gminy, wpisujących się we wskazane w programie obszary (Moduł I);
- wsparcie finansowe gmin w realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych (Moduł II).

9.5. Projekt pn. „Siemianowice przeciw przemocy”

Jest to projekt realizowany przez MOPS w ścisłej współpracy z OIK oraz Komendą Miejską Policji w Siemianowicach Śląskich. Jego głównym celem jest wykrycie zachowań dysfunkcyjnych na etapie wczesnej profilaktyki. Projekt ma być realizowany do 31.03.2024 roku.

W ramach projektu został wyremontowany oraz wyposażony budynek przy ulicy Wróblewskiego 10 w Siemianowicach Śląskich. Powstało w nim Centrum dla Rodzin, które prowadzi działania na rzecz osób zagrożonych przemocą ze względu na złą jakość relacji. W Centrum dla Rodzin w roku sprawozdawczym przeprowadzono następujące działania:

- spotkania dla rodziców i dzieci wzmacniające więzi rodzinne;
- klub ojców i matek;
- trening zastępowania agresji;
- trening pewności siebie;
- kurs samoobrony dla kobiet;
- pogadanki dla uczniów i rodziców szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- prelekcje dla lokalnej społeczności prowadzone przez funkcjonariusza policji;
- indywidualne konsultacje psychiatryczne, prawne, psychologiczne;
- terapia indywidualna dla osób w kryzysie;
- psychoterapia rodzinna.

Z działań projektowych mogli skorzystać również specjaliści zajmujący się problemem przemocy w rodzinie, którym były dedykowane następujące działania:

- superwizja;
- coaching indywidualny;
- warsztaty integracyjne;
- szkolenia.

W ramach projektu prowadzono działania informacyjno – promocyjne: stworzono stronę internetową, komiks – informator, filmy promocyjne, banery, ulotki, plakaty.

MOPS otrzymał na realizację projektu dofinansowanie w kwocie 674.335,00 zł w ramach Programu „Sprawiedliwość” finansowanego ze środków funduszy norweskich i środków

krajowych. Następnie MOPS podjął działania mające na celu wydłużenie okresu realizacji projektu oraz przeprowadzenie większej liczby działań, co spowodowało wzrost wartości dofinansowania do 764.126,50 zł.

Działania projektowe odbywają się w ramach pilotażu modelu „Zintegrowany system zapobiegania przemocy domowej” wdrażanego przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości.

9.6. Programy oraz inicjatywy wspierające rodziny

9.6.1. Program „Asystent Rodziny na rok 2023”

MOPS otrzymał w ramach powyższego programu dotację z Funduszu Pracy w kwocie 7.500 zł, przeznaczoną na dofinansowanie kosztów wypłaty dodatków do wynagrodzeń dla asystentów rodziny.

9.6.2. Rządowy program wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej w 2023 roku

W ramach powyższego programu MOPS otrzymał dotację z Funduszu Pracy w kwocie 89.300 zł, przeznaczoną na dofinansowanie do wynagrodzenia dla rodzinnej pieczy zastępczej.

9.6.3. Promocja Rodzicielstwa Zastępczego

W 2023 roku MOPS kontynuował działania mające na celu pozyskanie rodzin zastępczych i promowanie rodzicielstwa zastępczego na festynach miejskich (Dni Siemianowic, Piknik Zdrowia) a także podczas Kiermaszu Świątecznego. Ulotki i plakaty promujące rodzicielstwo zastępcze zostały przekazane m.in. do instytucji oświatowych (szkoły, przedszkola), bibliotek, sądu rejonowego, stowarzyszenia Nowy Dom. Ponadto, w ramach współpracy z Zarządem Transportu Metropolitalnego w Katowicach, plakaty promujące rodzicielstwo zastępcze pojawiły się w grudniu 2023 r. w autobusach komunikacji miejskiej. Rodzicielstwo zastępcze promowane było również w lokalnej prasie, telewizji i mediach społecznościowych zajmujących się przedmiotową problematyką. Poza tym prowadzony przez MOPS profil na Facebook'u jest poświęcony m.in. promocji rodzicielstwa zastępczego.

9.6.4. Konkurs „Śląski Prometeusz 2023”

W 2023 roku wśród laureatów znaleźli się pracownicy MOPS: Pani Anna Litińska została uhonorowana II miejscem w kategorii „Asystent rodziny”, wyróżnienie w kategorii „Terapeuta/specjalista reintegracji” zostało przyznane Pani Dominice Duś, a w kategorii „Pracownik socjalny” wyróżniono Panią Aleksandrę Kryczkowską-Helicką.

9.7. Program pn. „Aktywny Samorząd”

W 2023 roku MOPS kontynuował realizację wyżej wymienionego programu finansowanego ze środków PFRON. W ciągu roku sprawozdawczego wydatkowano środki w łącznej kwocie 233.579 zł. W programie „Aktywny Samorząd” wyodrębniono dwa moduły. W ramach modułu I złożono 20 wniosków. Zrealizowano 19 z nich. Natomiast w module II złożono 37 wniosków, z których 36 rozpatrzono pozytywnie.

Dofinansowanie przyznane w ramach modułu I dotyczyło: specjalistycznego sprzętu komputerowego, wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, naprawy wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, dofinansowania do przedszkola, protezy, nadstawki elektrycznej do wózka ręcznego, przystosowania samochodu, prawa jazdy. Natomiast w ramach modułu II przedmiotem dofinansowania była pomoc w uzyskaniu wykształcenia poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w szkole policealnej, kolegium lub szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym/dziennym lub niestacjonarnym/wieczorowym/zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu).

9.8. Akcja pn. „Paczuszka dla Staruszka”

MOPS organizuje i koordynuje powyższą świąteczną akcję już od kilku lat. Akcja polega na zbieraniu paczek oraz przekazywaniu ich w okresie świątecznym najbardziej potrzebującym osobom starszym. Cieszy się sporym zainteresowaniem mieszkańców Siemianowic Śląskich. W 2023 roku udało się zebrać ponad 100 paczek, które zostały przekazane przez siemianowickie instytucje, stowarzyszenia, firmy oraz osoby prywatne. Paczki zawierały produkty żywnościowe, artykuły świąteczne, kartki z życzeniami.

10. WYBRANE ZAGADNIENIA Z DZIAŁALNOŚCI MOPS

10.1. Wsparcie dla rodzin biologicznych oraz rodzinna piecza zastępcza

10.1.1. *Postępowania administracyjne z zakresu opłat rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej*

MOPS prowadzi postępowania administracyjne w przedmiocie ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej jako jednostka właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Ustalenie opłaty następuje w drodze decyzji administracyjnej, od której służy odwołanie na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Obowiązek ustalania opłat wynika z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, natomiast szczegółowe warunki ich umarzania w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odraczania terminu płatności, rozkładania na raty lub odstąpienia od ustalania opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, reguluje uchwała nr 702/2023 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 22.06.2023 roku. Decyzja w sprawie ustalenia lub odstąpienia od ustalenia opłaty wydawana jest na podstawie zgromadzonych dokumentów umożliwiających rozeznanie sytuacji socjalno-bytowej rodziny.

Zgodnie z zapisami wyżej wymienionej ustawy rodzice ponoszą opłatę od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej i odpowiadają za nią solidarnie. Odsetki ustawowe od opłaty są naliczane od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym decyzja ustalająca opłatę stała się ostateczna. Należności z tytułu nie ponoszenia opłaty podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych wydano 141 decyzji dotyczących przedmiotowej opłaty – wszystkie dotyczyły odstąpienia od jej ustalenia. Najczęstsze powody odstąpienia od ustalenia opłaty to: dochody nie przekraczające kryterium dochodowego, niepełnosprawność, bezrobocie, wychowywanie przez rodzinę innych małoletnich dzieci, a także partycypowanie w kosztach utrzymania dzieci w pieczy zastępczej poprzez płacenie alimentów na ich rzecz.

10.1.2. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej

Dziecko, które nie ma zapewnionej opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, jest umieszczane w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

- spokrewniona;
- niezawodowa;
- zawodowa, w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczna;

2) rodzinny dom dziecka.

Ustanowiona przez sąd rodzina zastępcza zostaje objęta opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Poza ustawową pomocą finansową na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, może ona liczyć na wsparcie w innych formach, chociażby poprzez opiekę i wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracownika socjalnego czy poprzez poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, pedagogiczne).

1) Liczba podmiotów pełniących funkcję rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie Siemianowic Śląskich funkcjonują rodziny zastępcze zawodowe, niezawodowe, spokrewnione oraz rodzinny dom dziecka (RDD).

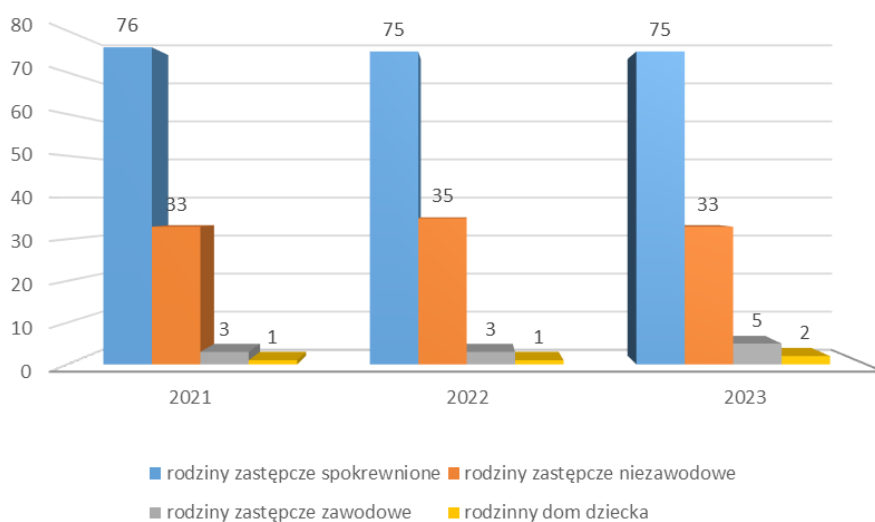
W roku 2023 w Siemianowicach Śląskich w ramach rodzinnej formy pieczy zastępczej funkcjonowało 113 rodzin zastępczych (w tym 75 rodzin zastępczych spokrewnionych, 33 rodziny zastępcze niezawodowe, 5 rodzin zastępczych zawodowych) oraz 1 rodzinny dom dziecka. Ponadto dzieci z Siemianowic Śląskich przebywały w drugim rodzinnym domu dziecka, funkcjonującym w Szczyrku. W roku sprawozdawczym utworzono w Siemianowicach Śląskich 1 rodzinę zastępczą zawodową.

Zmiana Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która miała miejsce w lutym 2023 roku, umożliwiła powiatom, na terenie których funkcjonuje rodzina zastępcza zawodowa lub rodzinny dom dziecka sprawujący opiekę nad dziećmi z innego powiatu, który jest właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dzieci, podjęcie decyzji w sprawie podpisania porozumienia z tym powiatem. Dwa powiaty nie wyraziły zgody na podpisanie porozumienia z powiatem Siemianowice Śląskie. W związku z tym MOPS, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zawarł stosowne

umowy z 1 rodziną zastępczą zawodową i 1 rodzinnym domem dziecka, funkcjonującymi poza terenem Siemianowic Śląskich, w których umieszczono dzieci z naszego terenu. W konsekwencji MOPS ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dzieci wynikające z wyżej wymienionej ustawy. Ponadto rodzina zastępcza zawodowa i rodzinny dom dziecka zostały otoczone stosownym wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownika socjalnego.

Poniższy wykres przedstawia strukturę rodzinnej pieczy zastępczej na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Wykres nr 7. Struktura rodzinnej pieczy zastępczej wg rodzaju w latach 2021 - 2023.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

2) Liczba dzieci w poszczególnych rodzajach rodzinnej pieczy zastępczej.

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2023 r. najwięcej było rodzin zastępczych wychowujących jedno przyjęte dziecko – ich liczba wyniosła 78. Rodzin opiekujących się dwojgiem dzieci było 25, a rodzin wychowujących troje dzieci – 7. 2 rodziny opiekowały się czworgiem dzieci, a 1 rodzina – pięciorgiem dzieci. W rodzinnym domu dziecka w ciągu roku sprawozdawczego przebywało łącznie 22 dzieci (narastająco od początku roku).

Tabela nr 8. Rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka w 2023 r., według liczby przyjętych dzieci.

Liczba przyjętych dzieci	Liczba				
	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinne domy dziecka	Razem
Rodziny z 1 dzieckiem	51	25	2	0	78
Rodziny z 2 dzieci	19	5	1	0	25
Rodziny z 3 dzieci	4	2	1	0	7
Rodziny z 4 dzieci	1	1	0	0	2
Rodziny z 5 dzieci	0	0	1	0	1
Rodziny z 6 i więcej dzieci	0	0	0	2	2
Razem	75	33	5	2	115

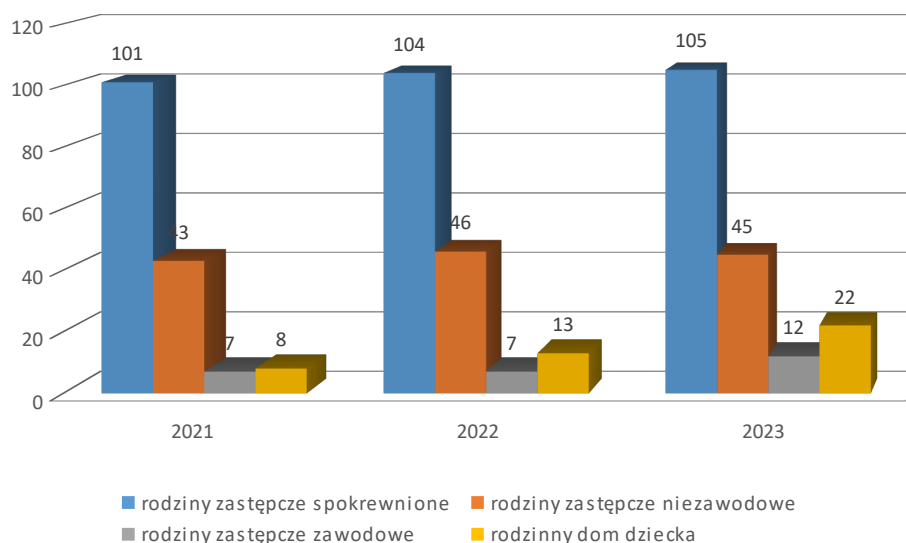
Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

3) Typy rodzinnej formy pieczy zastępczej i liczba dzieci w nich umieszczonych.

W roku sprawozdawczym w rodzinnej pieczy zastępczej przebywały 184 dzieci: 105 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 45 w rodzinach zastępczych niezawodowych, 12 w rodzinach zastępczych zawodowych, 22 w rodzinnych domach dziecka (narastająco od początku roku).

Poniższy wykres przedstawia strukturę rozmieszczenia dzieci w 3 ostatnich latach.

Wykres nr 8. Liczba dzieci wg typu rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

4) Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka.

Dane w poniższej tabeli wskazują na fakt, że najwięcej dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej jest w wieku 7- 13 lat oraz w wieku 14-18 lat. Ponadto znaczna grupa osób osiągnięcych pełnoletność zdecydowała się na pozostanie w rodzinnej pieczy zastępczej, jednocześnie kontynuując naukę.

Tabela nr 9. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka w roku 2023.

Przedział wiekowy	Liczba dzieci				Razem
	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny dom dziecka	
0-3	0	2	1	10	13
4-6	6	1	0	6	13
7-13	36	24	5	1	66
14-18	40	10	2	2	54

powyżej 18	23	8	4	3	38
Razem	105	45	12	22	184

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

5) Liczba dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności/orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka.

Ze względu na zły stan zdrowia (choroby przewlekłe, w tym choroby sprzężone) część wychowanków rodzin zastępczych posiada orzeczenie o niepełnosprawności (dzieci w wieku do lat 16) lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (po ukończeniu 16 lat). W roku sprawozdawczym wśród 184 dzieci było 25 mających orzeczoną niepełnosprawność albo stopień niepełnosprawności.

6) Wiek osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka.

W roku 2023 największą część rodzin zastępczych stanowiły rodziny, w których osoby pełniące tę funkcję były w wieku 61-70 lat (43 osoby). Znaczną grupę stanowili również rodzice zastępczy w wieku 51-60 lat (30 osób). Rodziców zastępczych w przedziale wiekowym 41-50 lat było 14. Wśród rodziców zastępczych nie było osób zaliczanych do najmłodszej kategorii wiekowej (wiek do 21 lat).

Tabela nr 10. Wiek osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka w roku 2023.

Wiek osoby	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny dom dziecka	Razem
Do 21 lat	0	0	0	0	0
22-30	3	2	0	0	5
31-40	2	7	1	0	10
41-50	1	12	1	0	14
51-60	20	6	3	1	30
61-70	36	6	0	1	43
71 lat i więcej	13	0	0	0	13
Razem	75	33	5	2	115

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

7) Rodzaje sieroctwa.

Najczęstszym rodzajem sieroctwa wśród dzieci umieszczonych w różnych typach rodzin zastępczych jest sieroctwo społeczne, tj. stan, w którym dziecko jest pozbawione opieki rodzicielskiej z innych powodów, niż śmierć rodziców. Przykładami powodów sieroctwa społecznego są: dezintegracja rodziny (w wyniku rozwodu lub braku związków emocjonalnych), niewłaściwa atmosfera wychowawcza, brak jednolitego kierunku w wychowaniu, zjawiska patologii społecznych (jak prostytutka, przestępczość, narkomania, alkoholizm), choroby psychiczne lub somatyczne rodziców. Powyższe zjawisko w 2023 roku dotyczyło 110 dzieci. Ze względu na pólsieroctwo (śmierć jednego z rodziców przy jednoczesnych niewystarczających kompetencjach wychowawczych drugiego rodzica) w rodzinach zastępczych przebywało 52 dzieci, natomiast z powodu sieroctwa zupełnego (śmierć obojga rodziców) pod opieką rodzin zastępczych znajdowało się 22 dzieci.

Tabela nr 11. Rodzaje sieroctwa wśród dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.

Rodzaje sieroctwa	Sieroctwo zupełne	Pólsieroctwo	Sieroctwo społeczne	Razem
Liczba dzieci	22	52	110	184

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

8) Rodzinny dom dziecka.

W 2023 r. w Siemianowicach Śląskich funkcjonował jeden rodzinny dom dziecka (RDD). Pod opieką RDD (narastająco od początku roku) łącznie przebywało 16 osób: 9 dzieci w wieku 0-3 lat, 6 dzieci w wieku 4-6 lat i 1 pełnoletni wychowanek. RDD jest objęty pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Drugi RDD funkcjonował na terenie Szczyrku. Pod opieką osoby sprawującej funkcję RDD w roku sprawozdawczym znajdowało się 6 dzieci w wieku 2 – 18 lat.

9) Świadczenia finansowe na rzecz rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka.

MOPS wypłacił rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka następujące świadczenia w ramach zadań własnych powiatu:

- **2.256.742,79 zł** - świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dzieci i pełnoletnich wychowanków w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka;
- **18.000 zł** - jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami 31 dzieci przyjmowanych do 12 rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka;
- **33.813,34 zł** - środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego dla 2 osób prowadzących rodzinny dom dziecka;
- **45.000 zł** - środki finansowe na pokrycie kosztów niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym, dla osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka;
- **896 zł** – łączna kwota świadczeń na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego dla 1 osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka i 1 rodziny zastępczej niezawodowej;
- **4.000 zł** - dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla 1 osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka;
- **1.250 zł** – łączna kwota świadczeń na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem RDD dla 1 osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka.

Ponadto MOPS wypłacił w łącznej kwocie 460.079 zł wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla:

- 5 rodzin zastępczych zawodowych (53 świadczenia);
- 2 osób prowadzących 2 rodzinne domy dziecka (24 świadczenia);
- 3 osób zatrudnionych do pomocy w rodzinnych domach dziecka – w jednym RDD 1 osoba (1 świadczenie), w drugim 2 osoby (24 świadczenia);
- 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (8 świadczeń).

10) Szkolenia dotyczące pieczy zastępczej.

W 2023 r. MOPS skierował na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 6 osób. Szkolenie zostało przeprowadzone

przez Fundację MAIO z siedzibą we Wrocławiu oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom z siedzibą w Siemianowicach Śląskich. Kandydaci zostali poddani diagnozie psychologiczno-pedagogicznej przeprowadzonej pod kątem spełniania przez nich warunków w zakresie posiadania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W roku sprawozdawczym odbyło się szkolenie dla funkcjonujących rodzin zastępczych i osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka w celu podniesienia ich kompetencji w opiece nad dziećmi. Temat szkolenia brzmiał „Etapy rozwoju dziecka a rola opiekunów w czasie ich trwania – kompensowanie opóźnień i wspieranie pozytywnych/mocnych stron dziecka, rozwoju pasji i zainteresowań”. Szkolenie w wymiarze 20 godzin lekcyjnych objęło 10 osób.

10.1.3. Asystenci rodziny

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą zostać objęte wsparciem asystenta rodziny.

Asystent rodziny podejmuje współpracę z rodziną na wniosek pracownika socjalnego, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i analizie sytuacji rodziny. Jeżeli zostaje stwierdzona konieczność udzielenia pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny, pracownik socjalny wnioskuje do Dyrektora MOPS o jego przydzielenie. Zgodnie z zarządzeniem wewnętrznym Dyrektora MOPS, decyzja o objęciu rodziny wsparciem asystenta rodziny jest podejmowana na posiedzeniu powołanego do tego celu zespołu w ramach MOPS, w którym uczestniczy pracownik socjalny pracujący z rodziną, asystent rodziny, kierownik Działu Pomocy Środowiskowej oraz kierownik Działu Pieczy Zastępczej i Wspierania Rodziny. W roku sprawozdawczym ze wsparcia asystentów rodziny korzystało łącznie 69 rodzin.

Również sąd rodzinny, w drodze postanowienia, decyduje o udzieleniu rodzinie wsparcia w formie pomocy asystenta rodziny. Procedura przyznania rodzinie asystenta rodziny jest taka sama, jak opisana powyżej. W 2023 roku łączna liczba rodzin, z którymi asystenci rodziny pracowali na podstawie postanowienia sądu, wynosiła 17 (w tym 5 rodzin, które zostały objęte wsparciem asystenta rodziny w ciągu roku sprawozdawczego).

Poniższa tabela zawiera informacje o liczbie rodzin oraz dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w 2022 i 2023 roku.

Tabela nr 12. Rodziny i dzieci objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2023.

Lp.	Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		Liczba dzieci w rodzinach	
		2022	2023	2022	2023
1	Pełna	28	30	62	73
2	Niepełna	31	39	64	77
Razem		59	69	126	150

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W roku sprawozdawczym w stosunku do roku 2022 wzrosła liczba rodzin pełnych i liczba dzieci w nich przebywających. Wzrosła również liczba rodzin niepełnych oraz liczba dzieci w tych rodzinach - wynika z tego, że samotni rodzice sprawują opiekę nad większą liczbą dzieci, generuje to większe problemy opiekuńczo-wychowawcze i konieczność większej aktywności asystenta w tych rodzinach. Asystent rodziny, we współpracy z członkami rodziny oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, opracowuje oraz realizuje plan pracy z rodziną. Dokument ten obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty.

Asystent rodziny uczestniczy w grupach roboczych dotyczących rodzin, w których została wszczęta procedura Niebieskiej Karty. W roku sprawozdawczym asystenci rodziny udzielili wsparcia 7 rodzinom, w których wszczęto tę procedurę. Dla porównania: w 2022 roku było 5 takich rodzin. Widoczny jest wzrost w tym obszarze problemowym.

Asystenci rodziny ściśle współpracują z wychowawcami zatrudnionymi w placówkach wsparcia dziennego, do których uczęszczają dzieci z rodzin objętych wsparciem. Ponadto biorą udział w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka

w placówce i wspólnie z innymi specjalistami uczestniczą w opracowaniu planu pomocy dziecku. W 2023 roku asystenci rodziny pracowali z 14 rodzinami objętymi pomocą placówek wsparcia dziennego. W tych rodzinach było 30 dzieci.

Zadania asystenta rodziny są określone również w ustawie z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, zgodnie z którą asystent koordynuje działania w zakresie poradnictwa m.in. dla kobiet w okresie ciąży i porodu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, oraz rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu.

W roku sprawozdawczym nie było rodzin zgłaszających potrzebę objęcia wsparciem asystenta zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

10.1.4. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wykonują zadania zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Koordynatorzy współpracują z rodzinami zastępczymi oraz rodzinnym domem dziecka na ich wnioski. W 2023 roku pięciu zatrudnionych przez MOPS koordynatorów wspierało 83 rodziny zastępcze oraz 1 rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze, które nie wniosowały o wsparcie koordynatora, są objęte pomocą pracownika socjalnego. W 2023 roku pracownik socjalny miał pod opieką 30 rodzin zastępczych (w tym: 3 rodziny zastępcze zawodowe, 7 rodzin zastępczych niezawodowych i 20 rodzin zastępczych spokrewnionych) oraz 1 rodzinny dom dziecka.

Poniższa tabela zawiera informacje na temat liczby różnych form rodzinnej pieczy zastępczej, z którymi pracowali koordynatorzy.

Tabela nr 13. Wsparcie różnych form rodzinnej pieczy zastępczej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.

Formy	Liczba
Rodziny zastępcze spokrewnione	55
Rodziny zastępcze niezawodowe	26
Rodziny zastępcze zawodowe	2
Rodzinny dom dziecka	1
Razem	84

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Koordinator lub pracownik socjalny, we współpracy z psychologiem, wydaje dla sądu opinie o osobach będących kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W 2023 r. na wniosek sądu wydano 11 takich opinii.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej, we współpracy z ustanowioną przez sąd rodziną zastępczą lub rodzinnym domem dziecka, sporządza roczny plan pracy. Następnie plan jest realizowany, czego podsumowaniem jest roczne sprawozdanie z pracy z rodziną zastępczą. Obowiązkiem koordynatora jest również sporządzanie okresowej oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej. Ocena jest sporządzana na bazie kontaktów z rodziną zastępczą oraz posiedzeń zespołu, który tworzą przedstawiciele instytucji wspierających rodzinę i dziecko, odpowiednio do sytuacji dziecka. W skład zespołu wchodzi pracownicy instytucji oświatowych (psycholodzy, pedagodzy, wychowawcy), kuratorzy sądowi, przedstawiciele ośrodka adopcyjnego, asystenci rodziny, pracownicy socjalni, a także opiekunowie zastępczy i rodzice biologiczni. W roku sprawozdawczym odbyło się 270 posiedzeń zespołów.

Obszarem działania koordynatorów jest również współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny – celem jest koordynacja działań wspierających.

Dzięki stałemu kontaktowi z rodziną, koordinator rodzinnej pieczy zastępczej jest w stanie zdiagnozować jej problemy, określić potrzeby i udzielić stosownego wsparcia.

10.2. Umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej

W Siemianowicach Śląskich w 2023 roku instytucjonalna piecza zastępcza była realizowana przez następujące placówki:

- Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą nr 1 (w skrócie POW nr 1),
- Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą nr 2 (w skrócie POW nr 2),
- Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą nr 3 (w skrócie POW nr 3).

Wymienione placówki prowadziły swoje działania w pięciu całodobowych mieszkaniach koedukacyjnych, które łącznie są przeznaczone dla 38 dzieci. Pobyt wychowanków w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest dozwolony również po osiągnięciu przez nich pełnoletności, do czasu ukończenia 25 roku życia, jeżeli kontynuują naukę. Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze spełniają podstawowe funkcje rodziny w zakresie opieki i wychowania zapewniając podopiecznym wszechstronną opiekę oraz stwarzając sprzyjające warunki do prawidłowego rozwoju. Ponadto Placówki współpracują z rodzinami dzieci w celu usprawnienia ich umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz stworzenia możliwości dla ewentualnego powrotu do domu rodzinnego.

Pomimo tego, że w Siemianowicach Śląskich w ramach trzech Placówek funkcjonowało pięć mieszkań zapewniających łącznie 38 miejsc, w roku sprawozdawczym zachodziła konieczność umieszczania dzieci również poza miastem. Wynika to z faktu, że liczba dzieci, którym MOPS jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej był zobowiązany zapewnić miejsce, była większa, niż liczba wolnych miejsc zapewnionych przez POW nr 1, POW nr 2, POW nr 3, jak również podmioty rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2023 roku MOPS umieścił w instytucjonalnej pieczy zastępczej łącznie 28 dzieci. Część z nich w ciągu roku zmieniała formę pieczy zastępczej. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiają się następująco:

- 7 dzieci zostało bezpośrednio i docelowo umieszczonych w POW nr 1, nr 2, nr 3 w Siemianowicach Śląskich;
- 4 dzieci zostało tymczasowo umieszczonych w POW nr 1, nr 2, nr 3 w Siemianowicach Śląskich, a następnie:
 - 3 z nich zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących poza miastem Siemianowice Śląskie;
 - 1 zostało umieszczone w rodzinie zastępczej na terenie Siemianowic Śląskich;

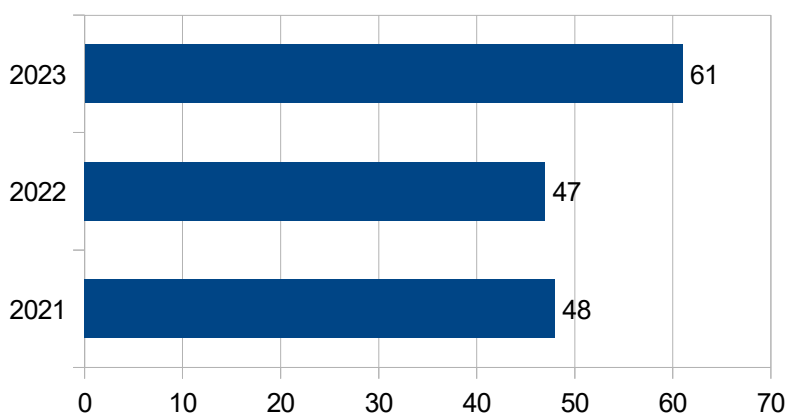
- 17 dzieci zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza miastem Siemianowice Śląskie, w tym 1 dziecko w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, a 1 dziecko w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.

Natomiast w rodzinnej pieczy zastępczej MOPS umieścił łącznie 37 dzieci, zgodnie z poniższym wykazem:

- 28 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Siemianowic Śląskich;
- 9 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych poza miastem Siemianowice Śląskie.

Poniżej znajduje się wykres obrazujący liczbę dzieci, które MOPS umieścił w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023. Analiza danych prowadzi do wniosku, że w latach 2021 – 2022 liczba dzieci utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast w roku sprawozdawczym nastąpił wzrost.

Wykres nr 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Szczególne trudności sprawia zapewnienie opieki dzieciom w wieku do dziesiątego roku życia. Zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, takie dzieci powinny być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, niestety nie ma

dostatecznej liczby chętnych osób – kandydatów na rodziców zastępczych. MOPS zapewnia małoletnim miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie całej Polski. W roku sprawozdawczym dzieci zostały umieszczone w rodzinach zastępczych w Legionowie (woj. mazowieckie), Szczytnie (woj. warmińsko-mazurskie), Rawiczu (woj. wielkopolskie), Limanowej (woj. małopolskie), Chorzowie i Sierakowicach (woj. śląskie) oraz Dębicy (woj. podkarpackie).

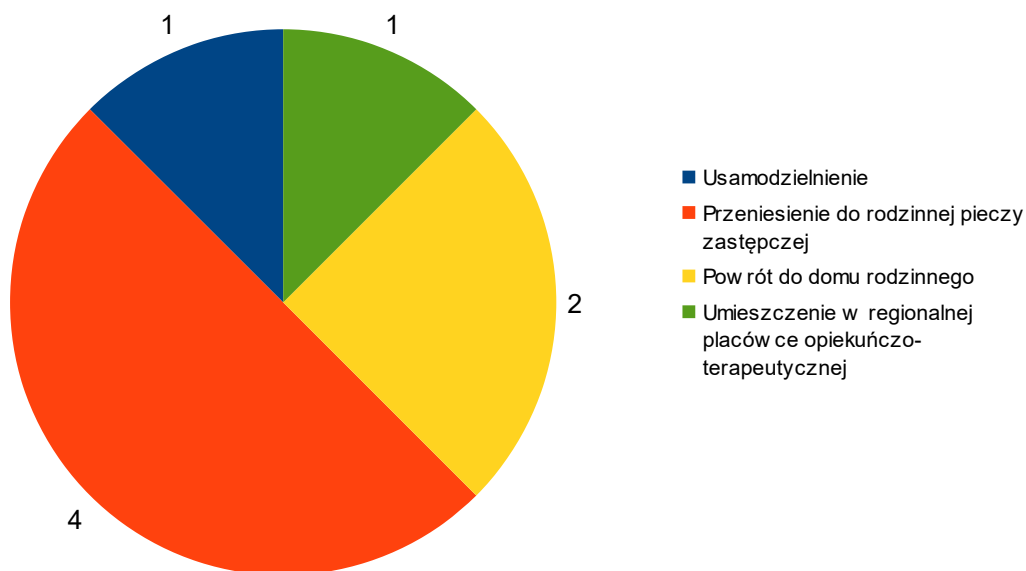
Podobnie trudne jest znalezienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Pomimo tego, w wyniku wieloletniej dobrej współpracy z placówkami i organizatorami pieczy [m.in. w Częstochowie, Gliwicach, Kłobucku (woj. śląskie), Prudniku (woj. opolskie)] oraz Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Katowicach, MOPS umieścił dzieci z Siemianowic Śląskich w odpowiednich placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Od kilku lat MOPS zawiera z korporacją taksówkarską umowy na dowóz dzieci do pieczy zastępczej. W 2023 r. wykonano 24 kursy, przewieziono 31 dzieci. Łączne wydatki z tego tytułu wyniosły 13.902,54 zł.

W 2023 roku 8 wychowanków opuściło instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie Siemianowic Śląskich, w tym:

- 2 dzieci powróciło do domu rodzinnego;
- 1 osoba po osiągnięciu pełnoletności rozpoczęła proces usamodzielnienia;
- 3 dzieci zostało przeniesionych do rodzinnej pieczy zastępczej na terenie kraju;
- 1 dziecko zostało umieszczone w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej;
- 1 dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej na terenie Siemianowic Śląskich.

Wykres nr 10. Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2023 roku.

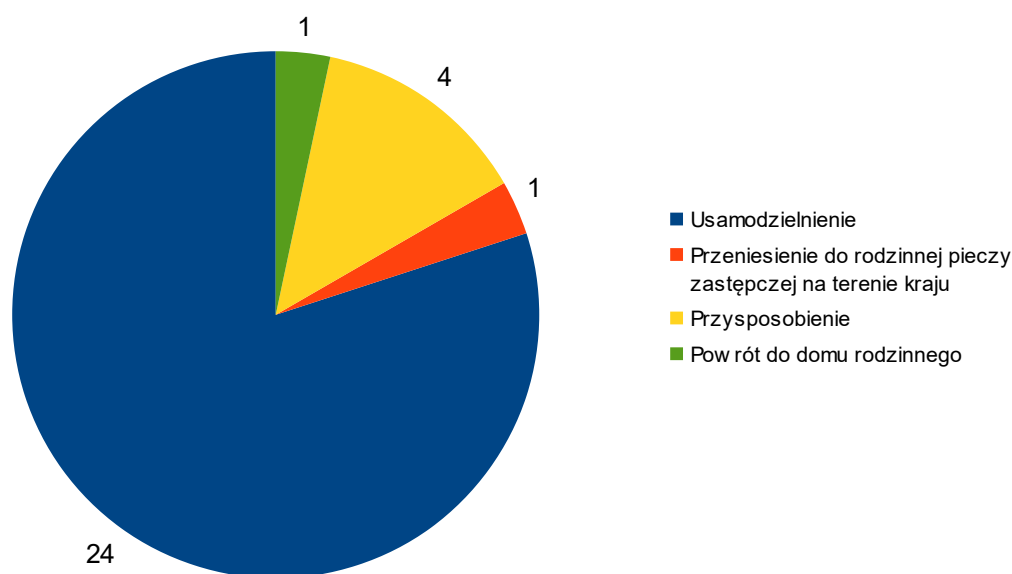

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2023 roku 30 wychowanków opuściło rodzinną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie Siemianowic Śląskich, w tym:

- 24 osoby po osiągnięciu pełnoletności rozpoczęły proces usamodzielnienia;
- 1 dziecko zostało przeniesione do rodzinnej pieczy zastępczej na terenie kraju;
- 4 dzieci zostało przysposobionych;
- 1 dziecko powróciło do domu rodzinnego.

Wykres nr 11. Przyczyny opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2023 r.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Gdy dochodzi do umieszczenia małoletnich w innych powiatach, miasto Siemianowice Śląskie jest zobowiązane do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, a także na pokrycie średnich miesięcznych kosztów utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Ten obowiązek ciąży na powiecie, w którym dziecko zamieszkiwało, zanim zostało po raz pierwszy objęte pieczą zastępczą.

W związku z powyższym są zawierane porozumienia między powiatami.

W 2023 r. zawarto:

- 17 porozumień z powiatami, na terenie których w rodzinnej pieczy zastępczej zostały umieszczone dzieci pochodzące z Siemianowic Śląskich;
- 16 porozumień z powiatami, na terenie których w instytucjonalnej pieczy zastępczej zostały umieszczone dzieci pochodzące z Siemianowic Śląskich.

10.3. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej

Kwestie dotyczące osób usamodzielnianych zostały uregulowane zarówno w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak i w ustawie o pomocy społecznej. Osoby usamodzielniane to osoby, które:

- zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - do uzyskania pełnoletności na mocy postanowień sądów pozostawały w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- zgodnie z ustawą o pomocy społecznej - do uzyskania pełnoletności przebywały w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Pełnoletni wychowankowie mogą otrzymać wsparcie w formie pieniężnej oraz niepieniężnej.

Forma pieniężna obejmuje:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki;
- pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej lub rzeczowej;
- pomoc pieniężną na usamodzielnienie.

Forma niepieniężna obejmuje:

- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym;
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia;
- pomoc w postaci pracy socjalnej.

Poniższa tabela zawiera dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia, z których korzystali w 2023 roku usamodzielniani wychowankowie.

Tabela nr 14. Rodzaje pomocy udzielonej usamodzielnianym wychowankom w 2023 roku.

Rodzaje pomocy	Liczba wychowanków:	
	rodzin zastępczych	placówek
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	24	14
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	10	8
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	5	2
Praca socjalna	24	14

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

10.3.1. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki

Pomoc na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej, która kontynuuje naukę: w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach (jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia), u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki wynosiła:

- w przypadku osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą - do maja 2023 r. 595 zł miesięcznie, natomiast od czerwca 2023 r. - 681 zł miesięcznie;
- w przypadku osób opuszczających dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy – 551,10 zł miesięcznie.

Otrzymująca ten rodzaj pomocy osoba usamodzielniana jest zobowiązana przedłożyć, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, zaświadczenie stwierdzające kontynuowanie nauki. Jeżeli osoba usamodzielniana opuszczająca pieczę zastępczą spełnia warunki określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc może zostać jej przyznana bez względu na wysokość dochodu. Natomiast w przypadku osób

opuszczających ośrodki, o których mowa powyżej, dochód nie może przekraczać 200 % kwoty kryterium dochodowego.

W roku sprawozdawczym usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych z tytułu przyznanej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki wypłacono świadczenia w łącznej wysokości 128.309,72 zł, natomiast usamodzielnianym wychowankom placówek i ośrodków na kwotę 58.933,70 zł.

10.3.2. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, pomoc na usamodzielnienie jest udzielana na wniosek osób usamodzielnianych. Może zostać wypłacona nie później, niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. Celem przyznania tego świadczenia jest poprawa warunków mieszkaniowych usamodzielnianych osób oraz podniesienie ich kwalifikacji zawodowych (kursy, szkolenia).

W roku 2023 przedmiotową pomoc przyznano łącznie 18 osobom usamodzielnianym. Wszystkie przyznane świadczenia zostały wykorzystane na poprawę warunków mieszkaniowych (głównie remonty otrzymanych lokali z zasobów komunalnych oraz doposażenie mieszkań w meble i urządzenia gospodarstwa domowego). Pomoc na usamodzielnienie do maja 2023 r. wynosiła 1.961 zł/7.839 zł, natomiast w czerwcu 2023 r. kwoty te zostały zwaloryzowane do wysokości 2.244 zł/8.968 zł. Wysokość świadczenia uzależniona była od okresu pobytu oraz formy pieczy zastępczej, którą opuścił usamodzielniany wychowanek. Ogólna kwota przekazanej pomocy pieniężnej wyniosła 124.654,73 zł.

10.3.3. Pomoc na zagospodarowanie

Usamodzielniani wychowankowie mają możliwość skorzystania z pomocy na zagospodarowanie w formie pieniężnej lub rzeczowej.

W 2023 r. pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej o łącznej wartości 16.807 zł przyznano 7 usamodzielnianym wychowankom. Pomoc była wypłacana w wysokości 1.782 zł/2.039 zł na osobę. Pomoc obejmowała materiały budowlane, meble, niezbędne przedmioty codziennego użytku. Jej celem było poprawienie warunków mieszkaniowych usamodzielnianych osób.

10.3.4. Mieszkanie treningowe

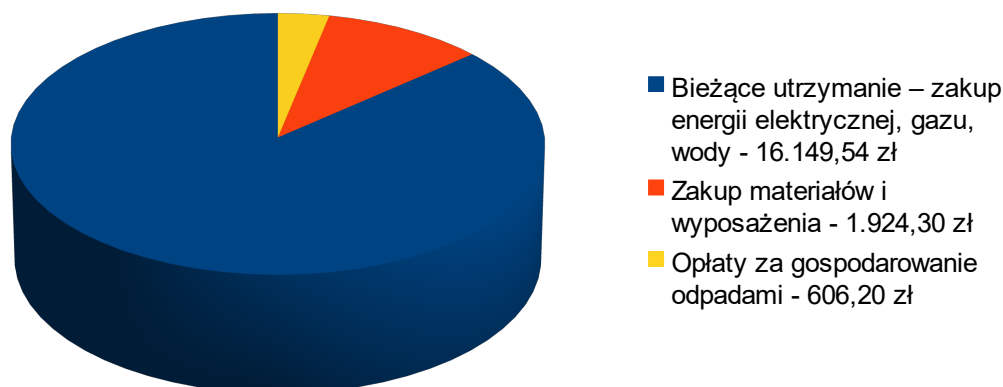
W Siemianowicach Śląskich od 13 lat istnieje mieszkanie treningowe dla pełnoletnich osób usamodzielniających się (wcześniej było mieszkaniem chronionym, jednak od 1 listopada 2023 roku, w związku z nowelizacją Ustawy o pomocy społecznej, funkcjonuje pod nazwą mieszkania treningowego). Znajduje się przy ulicy Hutniczej 17/3. Jest przeznaczone dla osób opuszczających całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, rodziny zastępcze, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze. Daje schronienie pełnoletnim osobom usamodzielniającym się, które nie mogą powrócić do domu rodzinnego na czas odpowiedni do uzyskania samodzielnego mieszkania oraz do nabycia umiejętności społecznych. Warunki ubiegania się o pobyt w mieszkaniu treningowym to:

- ukończenie 18 roku życia,
- posiadanie zatwierdzonego Indywidualnego Programu Usamodzielnienia,
- rozpoczęcie lub gotowość do rozpoczęcia procesu usamodzielnienia z chwilą uzyskania skierowania do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu treningowym,
- zdolność do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych,
- brak tytułu prawnego do innego lokalu lub w przypadku posiadania takiego uprawnienia - brak możliwości jego wykorzystania.

Osoba usamodzielniana może przebywać w mieszkaniu treningowym przez okres niezbędny do usamodzielnienia, ale maksymalnie do 25 roku życia. Czas trwania pobytu jest przedłużany decyzją administracyjną co 6 miesięcy.

Mieszkanie jest przeznaczone dla 3 osób. Znajdują się w nim 3 pokoje. Wydatki na utrzymanie mieszkania są pokrywane ze środków gminy. Poniższy wykres przedstawia strukturę kosztów utrzymania mieszkania treningowego w 2023 roku, które wyniosły 18.680,04 zł.

Wykres nr 12. Koszty utrzymania mieszkania treningowego dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej w 2023 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2023 r. w mieszkaniu przebywały 3 osoby usamodzielniane, w tym 1 wychowanek rodziny zastępczej oraz 2 wychowanki placówki opiekuńczo-wychowawczej. Mieszkańcy kontynuowali naukę lub pracowali. Złożyli wnioski o przydzielenie mieszkań z zasobów miasta. W przypadku przekroczenia kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, pobyt w mieszkaniu treningowym jest odpłatny. Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Siemianowic Śląskich nr 691/2023 z dnia 22 czerwca 2023 r. odpłatność, w zależności od wysokości posiadanego dochodu, wynosi od 2 do 15 % dochodu osoby przebywającej w mieszkaniu treningowym.

10.3.5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej zmagają się z istotnym problemem dotyczącym mieszkań. Nie są w stanie sami kupić lub wynająć mieszkań na wolnym rynku, ponieważ z racji swojego młodego wieku najczęściej uczą się, zwykle ich jedynym dochodem jest pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (nieliczni wychowankowie otrzymują renty rodzinne lub alimenty).

Niewielu wychowanków decyduje się na zawarcie umów najmu z prywatnymi właścicielami lokali. W 2023 r. w wynajętych mieszkaniach na terenie Siemianowic

Śląskich oraz innych miast mieszkało 9 osób realizujących Indywidualny Program Usamodzielnienia, natomiast 5 wychowanków otrzymało mieszkania z zasobów miasta.

10.4. Wolontariat

W 2023 roku MOPS kontynuował opartą na wolontariacie pomoc dla swoich podopiecznych: dzieci, osób niepełnosprawnych i osób starszych. Celem prowadzonych działań jest propagowanie idei wolontariatu, promowanie rodzicielstwa zastępczego, kształtowanie pożądanych postaw oraz zachowań, rozwijanie empatii i zrozumienia, inspirowanie do aktywnego spędzania czasu, współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność społeczną. MOPS nadal współpracował z Miejską Biblioteką Publiczną im. Anny Szaneckiej w Siemianowicach Śląskich, która udostępniała pomieszczenia dla działań związanych z wolontariatem, zwłaszcza na potrzeby prowadzenia korepetycji.

W 2023 roku trzynastu osób wykonywało pracę w ramach wolontariatu: sześć osób wykonywało pracę na rzecz dzieci (w tym promowanie rodzicielstwa zastępczego – korepetycje, zajęcia), trzy wykonywały pracę na rzecz osób niepełnosprawnych, cztery na rzecz osób starszych. Łącznie przepracowały one 291 godzin.

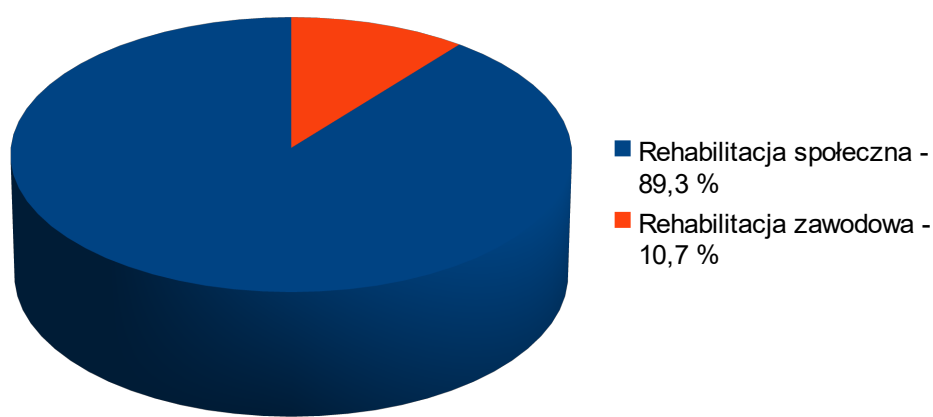
MOPS przeprowadził kampanię informacyjno-promocyjną dotyczącą wolontariatu, skierowaną do mieszkańców Siemianowic Śląskich, która obejmowała m.in. kontakt ze szkołami na terenie miasta.

10.5. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych jest ważnym elementem różnych działań prowadzonych przez MOPS, dotyczy to m.in. części realizowanych projektów społecznych. Wyodrębnioną kategorię stanowią zadania, których realizacja jest finansowana środkami pochodzącymi z PFRON. Realizacja tych zadań należy do MOPS zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Uchwałą Rady Miasta Siemianowic Śląskich Nr 639/2023 z dnia 30 marca 2023 roku, zmienioną Uchwałą Nr 771/2023 z dnia 23 listopada 2023 roku, środki PFRON służące rehabilitacji społecznej i zawodowej

osób niepełnosprawnych w kwocie 3.629.750 zł zostały podzielone i przeznaczone na poszczególne zadania. Na rehabilitację społeczną przeznaczono 3.239.750 zł, na rehabilitację zawodową 390.000 zł. Poniższy wykres przedstawia strukturę zaplanowanych wydatków.

Wykres nr 13. Struktura przeznaczenia środków PFRON na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych w 2023 roku.

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

MOPS realizuje zadania związane z rehabilitacją społeczną, natomiast rehabilitacją zawodową zajmuje się PUP.

Rzeczywiste wydatki na rehabilitację społeczną wyniosły 3.237.826 zł, co oznacza, że plan został zrealizowany niemal w 100 % (nie wykorzystano 1.924 zł). Poniższa tabela przedstawia sposób wydatkowania środków finansowych przekazanych przez PFRON na realizację celów związanych z rehabilitacją społeczną osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 15. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych – wydatkowanie środków finansowych PFRON wg zadań w 2023 roku.

Zadania	Plan (w zł)	Wykonanie (w zł)	Pozostało (w zł)
1. Dofinansowanie kosztów działania WTZ.	2.212.200	2.212.200	0
2. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.	186.665,10	186.665,10	0
3. Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego (w tym dla instytucji), przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych.	565.395,90	565.395,90	0
4. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych.	255.489	253.565	1.924
5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki.	20.000	20.000	0
Razem	3.239.750	3.237.826	1.924

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Liczba zrealizowanych wniosków, z rozróżnieniem na poszczególne zadania, jest przedstawiona poniżej w tabeli.

Tabela nr 16. Rehabilitacja społeczna – realizacja wniosków wg zadań w 2023 r.

Zadania	Liczba wniosków złożonych	Liczba wniosków zrealizowanych
1. Dofinansowanie kosztów działania WTZ.	1	1
2. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.	63	43
3. Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego (w tym dla instytucji), przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych.	297	209
4. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.	340	95
5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki.	5	5
Razem	706	353

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

10.5.1. Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

W roku sprawozdawczym w MOPS złożono 340 wniosków o dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Zrealizowano 95 wniosków. Przyznana kwota dofinansowania wyniosła 255.489 zł. Z kwoty tej nie wykorzystano 1.924 zł – z powodu rezygnacji osoby niepełnosprawnej z przyznanego dofinansowania, która nastąpiła w II połowie grudnia 2023 roku, nie było już możliwości przekazania środków innej osobie niepełnosprawnej.

10.5.2. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (w tym dla instytucji), przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie w ramach w/w zadania ubiegały się 292 osoby fizyczne, które złożyły łącznie 294 wnioski, oraz 2 instytucje, które złożyły łącznie 3 wnioski. Na dofinansowanie przeznaczono kwotę wynoszącą 565.395,90 zł, która została wydana w całości.

Instytucje otrzymały dofinansowanie do zakupu elementów siłowni zewnętrznej. Natomiast w przypadku zdecydowanej większości zrealizowanych wniosków, które zostały złożone przez osoby fizyczne, dofinansowanie dotyczyło zakupu: aparatów słuchowych, pieluchomajtek, protez, butów ortopedycznych, wózków inwalidzkich, balkoników, kul, materacy.

10.5.3. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

W 2023 r. o dofinansowanie w wyżej wymienionym zakresie ubiegało się 5 osób prawnych, które złożyły 5 wniosków. Wszystkie uzyskały wsparcie. Łączna kwota przyznanego dofinansowania wyniosła 20.000 zł i została wydana w całości. Z dofinansowanych działań skorzystało około 320 osób niepełnosprawnych, będących członkami następujących organizacji pozarządowych:

- Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”;
- Polski Związek Niewidomych, Koło w Siemianowicach Śląskich;
- Siemianowickie Stowarzyszenie Amazonek „Razem”;
- Śląskie Stowarzyszenie Kulturalne Osób Niepełnosprawnych;

- Fundacja „Modus Vivendi”.

10.5.4. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

W roku 2023 zostały złożone 63 wnioski dotyczące likwidacji wyżej wymienionych barier, 43 z nich zostały zrealizowane. Na realizację przeznaczono kwotę w wysokości 186.665,10 zł, którą wykorzystano w całości. Poniższa tabela przedstawia strukturę zrealizowanych wniosków wg rodzajów likwidowanych barier.

Tabela nr 17. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w 2023 roku.

Rodzaj bariery	Liczba zrealizowanych wniosków	Wydatkowana kwota (w zł)
Bariery architektoniczne	13	104.000,00
Bariery w komunikowaniu się	14	27.499,00
Bariery techniczne	16	55.166,10
Suma	43	186.665,10

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

10.5.5. Dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej

Przy Siemianowickim Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca” działają Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ). W 2023 r. korzystało z nich 75 uczestników. Kwota dofinansowania wyniosła 2.458.000 zł. Środki zostały wykorzystane w całości. Zgodnie z art. 10b ust. 2a i art. 68c ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, 90 % (2.212.200 zł) kosztów działalności WTZ pokryły środki PFRON, a 10 % (245.800 zł) środki powiatu (miasta).

Wydatkowanie środków finansowych na poszczególne rodzaje kosztów przedstawia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela nr 18. Wydatkowanie środków finansowych przeznaczonych na działalność WTZ w 2023 r.

Lp.	Rodzaj kosztów	Wydatki w złotych	
		środki PFRON	środki powiatu
1.	Wynagrodzenia pracowników, w tym nagrody jubileuszowe	1.571.510,00	151.120,00
2.	Składki ZUS	283.490,00	26.000,00
3.	Materiały	50.067,20	-
4.	Materiały do terapii, w tym PGD	61.220,00	5.000,00
5.	Energia	68.000,00	22.000,00
6.	Eksploatacja samochodu	33.583,00	11.580,00
7.	Usługi obce	55.000,00	9.000,00
8.	Szkolenia	48,00	4.000,00
9.	Ubezpieczenie uczestników i mienia	5.381,80	2.600,00
10.	Trening ekonomiczny	19.000,00	14.000,00
11.	Wycieczki	29.000,00	-
12.	Doposażenie	35.900,00	500,00
Razem		2.212.200,00	245.800,00
łącznie		2.458.000,00	

Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Powiat, którego mieszkańcy są uczestnikami rehabilitacji w WTZ działających na terenie innego powiatu, jest zobowiązany do pokrywania kosztów rehabilitacji w odniesieniu do swoich mieszkańców, w części nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON, w wysokości i na zasadach określonych w porozumieniu zawartym z powiatem, na terenie którego działają WTZ. W związku z powyższym, w roku 2023 miasto Siemianowice Śląskie zawarło porozumienia z Chorzowem, Katowicami, Będzinem i Piekarami Śląskimi w przedmiotowej sprawie. W 2023 roku w siemianowickich WTZ uczestniczyło 5 osób nie będących mieszkańcami Siemianowic Śląskich.

W roku 2023, podobnie jak w latach wcześniejszych, Dyrektor MOPS powołał komisję, która zajmowała się analizą złożonych wniosków dotyczących wsparcia ze środków na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych oraz przedstawianiem

opinii i propozycji przyznania środków finansowych Dyrektorowi. Oprócz pracowników MOPS, do udziału w pracach komisji zostali zaproszeni: pracownik Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta, przedstawiciel Rady Miasta, Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Organizacji Pozarządowych.

10.6. Przeciwdziałanie przemocy domowej

W roku sprawozdawczym przedstawiciele wszystkich instytucji realizujących „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025” (dalej zwany „Programem”) współpracowali, aby udzielać kompleksowej pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc. Współpraca ta ukierunkowana była przede wszystkim na oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług na terenie Siemianowic Śląskich. Do realizacji Programu zaangażowano wszystkie instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w mieście.

W każdej sytuacji powzięcia informacji o tym, że w rodzinie może dochodzić do zachowań przemocowych, została wszczęta procedura Niebieskiej Karty. W roku 2023 wszczęto 101 procedur Niebieskiej Karty, z czego 54 zostały wszczęte przez Komendę Miejską Policji, 3 przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej, 10 przez placówki edukacyjne, 23 przez MOPS. 11 Niebieskich Kart wpłynęło z innych gmin. W 34 przypadkach osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie były małoletnie dzieci. W ramach 28 procedur kontynuowana była praca rozpoczęta w 2022 roku. W 2023 roku w ramach czynności podejmowanych przez grupy diagnostyczno-pomocowe zorganizowano 254 posiedzenia, w których uczestniczyli nie tylko przedstawiciele lokalnych instytucji pomocowych, ale także osoby doznające przemocy lub stosujące przemoc. Wystosowano 100 zaproszeń do udziału w posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Zgłosiło się 80 % zaproszonych osób. Niezależnie od stopnia współpracy i zaangażowania osób doświadczających przemocy w poprawę swej sytuacji, dla każdej z nich utworzono indywidualny plan pomocy (w ciągu roku utworzono 100 planów pomocy). Ponadto przeprowadzono 581 monitoringów osób doświadczających przemocy.

Każda osoba stosująca przemoc, wobec której wszczęta została procedura Niebieskiej Karty, otrzymała wezwanie na posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, podczas którego opracowywany był plan pracy, zgodnie z formularzem Niebieska Karta - D. Osoba stosująca przemoc informowana była o nałożonych na nią zobowiązaniach oraz przysługujących możliwościach, ułatwiających wyjście z trudnej sytuacji życiowej, w tym o możliwości udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym organizowanym przez MOPS. W roku sprawozdawczym frekwencja osób, które były podejrzane o stosowanie przemocy, na posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych wynosiła ok. 60 %.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego (dalej zwanego również „Zespołem”) zorganizował 4 posiedzenia, podczas których omawiano bieżące sprawy związane z działalnością Zespołu. Ułatwieniem w realizacji powyższych zadań z pewnością było zaangażowanie członków Zespołu i grup diagnostyczno-pomocowych, chęć współpracy oraz ich wiedza i doświadczenie w pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową.

W roku 2023 MOPS podejmował wiele czynności w celu zwiększenia skuteczności działań oraz poszerzenia oferty narzędzi niezbędnych do pracy w środowiskach dotkniętych przemocą. Zorganizowano jedną edycję programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy, w której uczestniczyło 17 osób, a także jedną edycję programu psychologiczno-terapeutycznego, w której udział wzięło 10 osób. Ponadto kierowano osoby doznające przemocy na grupę wsparcia i konsultacje psychologiczne do Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Obligatoryjnie udzielano im poradnictwa socjalnego, a w razie konieczności także zawodowego. Informowano także o możliwości skorzystania z porad prawnych w MOPS lub Urzędzie Miasta.

Mając na uwadze ciągłe potrzeby związane z koniecznością podnoszenia poziomu kompetencji osób zaangażowanych w pracę z rodzinami uwikłanymi w przemoc domową, zorganizowano w 2023 roku szkolenie pn. „Przeciwdziałanie przemocy domowej w myśl znowelizowanych przepisów prawa”. Przeszkolono 30 osób. Ponadto zatrudnieni w MOPS pracownicy socjalni oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zajmujący się procedurą Niebieskiej Karty uczestniczyli w szeregu szkoleń i warsztatów oraz w superwizji w ramach projektu pn. „Siemianowice przeciw przemocy”, który został opisany w punkcie 9.5. Sprawozdania. Istotnym czynnikiem wpływającym na poprawę jakości i komfortu pracy pracowników Zespołu ds. Przemocy w MOPS był remont i wyposażenie pomieszczeń

w budynku przy ul. Wróblewskiego 10. Powstało tam Centrum dla Rodzin, w którym odbywają się wszelkie czynności związane z realizacją procedury Niebieskiej Karty w mieście.

Działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Siemianowic Śląskich w 2023 roku miały charakter multiprofesjonalny i przyniosły pozytywne efekty. Ich różnorodność przyczyniła się do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizowane działania posłużyły poprawie sytuacji rodzin zagrożonych problemem wystąpienia przemocy oraz ochronie rodzin w nią uwikłanych. Przyczyniły się także do efektywniejszego zapobiegania problemowi przemocy domowej i łagodzenia skutków zachowań z jej użyciem. W roku sprawozdawczym system pomocy osobom doświadczającym przemocy opierał się na aktywizacji i rozwoju zasobów lokalnych.

10.7. Ważne działania i przedsięwzięcia zapewniające prawidłowe funkcjonowanie MOPS

Usługi i dostawy

W roku 2023 dokonano zakupów podnoszących standardy pracy i zwiększających jej wydajność, w tym m.in. kupiono sprzęt komputerowy i oprogramowanie, sprzęt biurowy (w tym telefony stacjonarne i telefon komórkowy), sprzęt AGD, materiały biurowe i środki czystości, materiały oświetleniowe i elektryczne, materiały do bieżących prac gospodarczych, bilety komunikacji miejskiej dla pracowników socjalnych i gości, benzynę do samochodu służbowego, artykuły spożywcze do sekretariatu, kalendarze, książki, prenumeraty tradycyjne, dostęp do portali online. Zakupiono niezbędne wyposażenie na potrzeby mieszkania treningowego przeznaczonego dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Ponadto dokonano aktualizacji oprogramowania, odnowiono użytkowane podpisy elektroniczne, zakupiono nowe podpisy elektroniczne, przedłużono dostęp do programów i serwisów informatycznych.

W ciągu roku na bieżąco były zawierane i realizowane umowy dotyczące usług warunkujących ciągłość pracy MOPS (dostawa energii elektrycznej i ciepłej, dostarczanie gazu, telefonia stacjonarna i komórkowa, Internet, gospodarka odpadami komunalnymi, usługi pocztowe, przekazy pocztowe, dzierżawa kserokopiarek, monitoring i ochrona

fizyczna, obsługa prawna, tłumacz migowy, niszczenie nośników danych i utylizacja tonerów, dystrybutory wody, konserwacja i badanie techniczne platform dla osób niepełnosprawnych, aktualizacja tablic informacyjnych, aktualizacja instrukcji przeciwpożarowej, czyszczenie rynien, wyrabianie pieczętek, naprawa drukarek oraz innego sprzętu, usuwanie drobnych usterek i awarii).

Ponadto wykonywano bieżące prace związane z naprawami, remontami i usuwaniem awarii, jak również prace budowlane.

Naprawy realizowane z wykorzystaniem własnych zasobów

Systemem gospodarczym wykonywano drobne naprawy i usuwano awarie w siedzibie MOPS oraz pozostałych budynkach, które są użytkowane przez Ośrodek. Te działania zostały zrealizowane przez pracowników gospodarczych MOPS.

Zapewnienie prawidłowego stanu technicznego, konserwacja oraz przeglądy

Zgodnie z przepisami Prawa budowlanego w 2023 roku MOPS zlecił wszystkie wymagane przeglądy techniczne, badania okresowe i konserwacje w obiektach będących w trwałym zarządzie MOPS. Zrealizowano również przeglądy i legalizacje gaśnic we wszystkich obiektach, które przynależą do MOPS (w ramach zarządu trwałego oraz umów użyczenia).

Zakupy inwestycyjne

W 2023 roku MOPS dokonał następujących zakupów inwestycyjnych: winda/dźwig dla osób niepełnosprawnych (w siedzibie przy ul. Szkolnej 17), urządzenie UTM.

11. POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Skutkiem działań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich jest sukcesywne zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie pomocy społecznej. MOPS realizuje na bieżąco zadania z zakresu wielu ustaw, które składają się na system zabezpieczeń socjalnych dla znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Siemianowic Śląskich. Realizuje ponadto zadania wykraczające poza ramy ustawowe, których celowość i zasadność wynika z rozeznaczonych potrzeb mieszkańców. Różnorodność form pomocy oferowanych przez MOPS jest jednym z elementów polityki społecznej miasta. Uzupełnieniem informacji o realizowanych na bieżąco zadaniach są potrzeby w zakresie pomocy społecznej przedstawione poniżej, których realizacja rozszerzy katalog dostępnych form pomocy dla mieszkańców Siemianowic Śląskich.

Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Realizując zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej MOPS zdiagnozował następujące potrzeby:

- tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej - wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych, a w szczególności pozyskanie zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej;
- promowanie na terenie miasta rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych;
- superwizja pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i asystentów rodziny – przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji;
- organizowanie szkoleń w celu wzmocnienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych;
- stałe podnoszenie kwalifikacji kadry świadczącej wsparcie w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- zwiększenie liczby lokali z najmem socjalnym dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą;

- kontynuacja realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, w tym środków Unii Europejskiej, których działania sprzyjają poprawie funkcjonowania rodzin biologicznych, w tym pomoc rodzin wspierających dla rodzin mających problemy opiekuńczo – wychowawcze;
- pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym środków Unii Europejskiej na integrację, edukację oraz specjalistyczne wsparcie rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych, a także na poprawę funkcjonowania rodzin biologicznych, w tym pomoc rodzin wspierających dla rodzin mających problemy opiekuńczo – wychowawcze;
- rozwijanie mieszkania treningowego przeznaczonego dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Zaspokojenie wyżej wymienionych potrzeb pozwoli na bardziej efektywną realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Należy w kolejnych latach realizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025” zintensyfikować działania w następujących obszarach:

- oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc domową;
- zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług;
- współpraca z podmiotami pozarządowymi w sposób umożliwiający kreowanie katalogu konkretnych usług i świadczeń w walce ze zjawiskiem przemocy domowej.

Potrzebnym działaniem jest również utworzenie mieszkania wspomaganego dla ofiar przemocy domowej. Wyżej wymienione mieszkanie ma być bezpiecznym miejscem, w którym ofiary będą mogły przebywać na tyle długo, żeby wyrwać się z kręgu przemocy, uniezależnić się od sprawcy przemocy i stanąć mocno na własnych nogach. Ich pobyt będzie mógł trwać dłużej, niż pobyt interwencyjny w OIK, który z zasady trwa maksymalnie 3 miesiące. Osoby przebywające w mieszkaniu wspomaganym będą mogły

korzystać ze wsparcia specjalistów: psychologa, prawnika, pracownika socjalnego itp. Na podstawie rozeznaczonych potrzeb poczyniono założenie, że powyższe mieszkanie będzie przeznaczone dla 5 rodzin.

Rozwijanie kampanii społecznych dotyczących pomocy sąsiedzkiej

Kontynuacja akcji mającej na celu angażowanie społeczności lokalnej w działania na rzecz najbliższego otoczenia, propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej. Działanie skierowane do mieszkańców miasta.

Wsparcie w formie usług opieki wytchnieniowej

Głównym celem działania jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów niepełnosprawnych dzieci oraz dorosłych osób niepełnosprawnych poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej.

Realizacja powyższej formy wsparcia ma zapewnić członkom rodzin lub opiekunom osób z niepełnosprawnością:

- czasowe odciążenie od codziennych obowiązków związanych ze sprawowaniem opieki, czas na odpoczynek i regenerację;
- wzmocnienie osobistego potencjału oraz ograniczenie wpływu obciążeń psychofizycznych związanych ze sprawowaniem opieki, poprzez wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne;
- podniesienie poziomu kompetencji dotyczących wsparcia osoby niepełnosprawnej, poprzez naukę technik wspomaganie, pielęgnacji, prowadzenia działań rehabilitacyjnych w warunkach domowych oraz poprzez objęcie specjalistycznym poradnictwem w zakresie psychologicznych i społecznych aspektów wsparcia osób z niepełnosprawnością, zagadnień profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego stylu życia.

Wsparcie osób starszych

Wsparcie seniorów w wieku 60 lat i więcej, którzy mają problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem, w celu poprawy bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania.

Utworzenie mieszkania treningowego dla bezdomnych mężczyzn

Głównym celem jest nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych umożliwiających im prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Częściowe lub całkowite usamodzielnienie tych osób będzie możliwe dzięki wsparciu specjalistów w wykonywaniu codziennych obowiązków, które będzie połączone z udziałem w różnych formach aktywizacji. Zajęcia aktywizacyjne będą dotyczyły trzech obszarów:

- integracji społecznej,
- rynku pracy,
- terapii uzależnienia (głównie od alkoholu).

Osoby bezdomne silnie zmotywowane do wprowadzenia zmian w swoim życiu i realizujące wszystkie zobowiązania zawarte w kontrakcie socjalnym będą mogły otrzymać skierowanie na kurs zawodowy lub staż. Dzięki temu będzie im łatwiej podjąć zatrudnienie i uzyskać własny dochód, a w konsekwencji będą miały szansę otrzymania lokalu z najmem socjalnym.

12. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI, FIRMAMI I INSTYTUCJAMI

Wypełniając swoje zadania, czyli udzielając pomocy wszystkim potrzebującym, MOPS współpracuje z szeregiem organizacji, firm i instytucji. W 2023 roku współpraca dotyczyła różnych podmiotów, w tym wymienionych poniżej.

Śląskie Stowarzyszenie Charytatywne „Przystań” w zależności od potrzeb udzielało podopiecznym pomocy w formie posiłku lub paczek żywnościowych, odzieży używanej, kąpieli w łaźni, pralni. Pracownicy socjalni MOPS kwalifikowali osoby/rodziny będące w trudnej sytuacji socjalno-bytowej do odbioru żywności w ramach kolejnej edycji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (FEAD) – w roku sprawozdawczym około 300 osób skorzystało z pomocy w tej formie. Dystrybucją żywności zajmowało się wyżej wymienione Stowarzyszenie.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1, nr 2, nr 3 – współpraca w zakresie pieczy zastępczej.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej – działania związane z sytuacjami kryzysowymi.

Urząd Miasta – współpraca w ramach zadań realizowanych przez MOPS.

Straż Miejska – np. transport osób bezdomnych do łaźni Stowarzyszenia „Przystań”.

Powiatowy Urząd Pracy – współpraca opierała się głównie na kontaktach pomiędzy obsługującymi tę samą część miasta pośrednikami pracy i pracownikami socjalnymi.

Komenda Miejska Policji w Siemianowicach Śląskich – wspólne działania, m.in. dotyczące osób bezdomnych.

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Siemianowicach Śląskich – jak wyżej.

Chorągiew Śląska ZHP - w zakresie działań na rzecz dzieci z miasta Siemianowice Śląskie (MOPS użycza ZHP pomieszczeń w budynkach przy ul. Wróblewskiego 10 i Klonowej 1e).

Ponadto MOPS współpracował m.in. z organizacjami pozarządowymi (np. Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta - Koło Siemianowickie, Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”), ze szkołami (głównie z pedagogami szkolnymi), z przedszkolami w sprawach dotyczących najmłodszych, placówkami ochrony zdrowia, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Sądami, Prokuraturą, parafiami, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Struktura zatrudnienia pracowników MOPS na dzień 31.12.2023 r.	• strona 6
Tabela nr 2. Źródła finansowania wydatków MOPS w 2023 r.	• strona 7
Tabela nr 3. Struktura wydatków MOPS w 2023 r.	• strona 7
Tabela nr 4. Osoby umieszczone i oczekujące na umieszczenie w DPS w 2023 r., według typów DPS.	• strona 29
Tabela nr 5. Odpłatność gminy Siemianowice Śląskie za pobyt mieszkańców w DPS.	• strona 30
Tabela nr 6. Powody przyznania pomocy MOPS w 2023 roku.	• strona 32
Tabela nr 7. Osoby bezdomne w latach 2019 - 2023.	• strona 34
Tabela nr 8. Rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka w 2023 r., według liczby przyjętych dzieci.	• strona 47
Tabela nr 9. Wiek dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka w roku 2023.	• strona 48
Tabela nr 10. Wiek osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka w roku 2023.	• strona 49
Tabela nr 11. Rodzaje sieroctwa wśród dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.	• strona 50
Tabela nr 12. Rodziny i dzieci objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2023.	• strona 53
Tabela nr 13. Wsparcie różnych form rodzinnej pieczy zastępczej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.	• strona 55
Tabela nr 14. Rodzaje pomocy udzielonej usamodzielnianym wychowankom w 2023 roku.	• strona 62
Tabela nr 15. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych – wydatkowanie środków finansowych PFRON wg zadań w 2023 roku.	• strona 68
Tabela nr 16. Rehabilitacja społeczna – realizacja wniosków wg zadań w 2023 r.	• strona 68
Tabela nr 17. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w 2023 roku.	• strona 70
Tabela nr 18. Wydatkowanie środków finansowych przeznaczonych na działalność WTZ w 2023 r.	• strona 71

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1. Struktura wydatków MOPS wg źródła finansowania w 2023 r.	• strona 8
Wykres nr 2. Podział wydatków MOPS finansowanych z budżetu państwa w 2023 r.	• strona 9
Wykres nr 3. Podział wydatków MOPS finansowanych z budżetu miasta w 2023 r.	• strona 11
Wykres nr 4. Zadania gminy - struktura wykorzystania przez MOPS środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa w 2023 roku.	• strona 14
Wykres nr 5. Zadania gminy - struktura wykorzystania przez MOPS środków finansowych z budżetu miasta w 2023 roku.	• strona 17
Wykres nr 6. Liczba rodzin, którym MOPS przyznał pomoc w 2023 r. wg poszczególnych powodów przyznania wsparcia.	• strona 33
Wykres nr 7. Struktura rodzinnej pieczy zastępczej wg rodzaju w latach 2021 - 2023.	• strona 46
Wykres nr 8. Liczba dzieci wg typu rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023.	• strona 48
Wykres nr 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023.	• strona 57
Wykres nr 10. Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2023 roku.	• strona 59
Wykres nr 11. Przyczyny opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2023 r.	• strona 60
Wykres nr 12. Koszty utrzymania mieszkania treningowego dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej w 2023 roku.	• strona 65
Wykres nr 13. Struktura przeznaczenia środków PFRON na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych w 2023 roku.	• strona 67